

ÅRGÅNG 44

MAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68

VALNUMMER 2026

VALET

2026

Aleksandar Srndovic

Foto: Carita Holmberg

Rösträtten är inget vi kan ta för givet – den måste försvaras politiskt

Demokratin beskrivs ofta som självklar i Sverige. Vi går till valurnorna vart fjärde år, yttrar våra åsikter fritt och tar våra rättigheter som givna. Men demokratin är ingen naturkraft. Den är resultatet av politisk kamp – och utan aktivt deltagande riskerar den att urholkas.

Ett av de viktigaste demokratiska verktygen vi har är rösträtten. Men den har inte alltid tillhört alla. Fram till början av 1900-talet var stora delar av arbetarklassen, fattiga och kvinnor utestängda från politiskt inflytande. Rösträtten vanns genom organisering, strejker, folkliga rörelser och politisk kamp – inte genom välvilja uppifrån. När kvinnor fick rösträtt 1921 var det kulmen på decennier av kamp från arbetarrörelsen och kvinnorörelsen.

Detta historiska perspektiv är avgörande att bära med sig i dag. För demokratin är inte färdig, och den är inte skyddad från angrepp. Tvärtom ser vi hur demokratiska rättigheter pressas tillbaka i många delar av världen. Fackliga

"Utan politiskt inflytande försvagas även den fackliga styrkan. Rösträtten och den fackliga kampen har alltid gått hand i hand."

rättigheter begränsas, pressfrihet hotas och den politiska makten koncentreras hos ekonomiska eliter. Utvecklingen går ofta hand i hand med ökade klassklyftor och ett försvagat inflytande för löntagare.

Sverige är inte ett undantag. När ojämlikheten växer och välfärden urholkas försvagas också tilliten till det demokratiska systemet. Samtidigt ser vi hur facklig organisering ifrågasätts, arbetsrätten luckras upp och politiska beslut allt oftare fattas långt från människors vardag. I ett sådant samhällsklimat riskerar demokratin att reduceras till en formell ritual snarare än ett levande folkstyre.

Just därför är röstandet en facklig och politisk handling. För oss arbetare är rösträtten ett av de viktigaste verktygen för att påverka villkoren i arbetslivet, välfärdens styrka och fördelningen av samhällets resurser. När valdeltagandet sjunker är det inte makthavarna som förlorar inflytande – det är de grupper som redan har minst makt.

Att avstå från att rösta är därför inte ett neutralt val. Det innebär att andra fattar besluten åt oss. Historiskt har arbetarrörelsen vetat detta: utan politiskt inflytande försvagas även den fackliga styrkan. Rösträtten och den fackliga kampen har alltid gått hand i hand.

Vi bör också påminna oss om att rätten att rösta fortfarande inte är självklar globalt. Miljontals människor kämpar för fria val, fackliga rättigheter och grundläggande demokratiska friheter. Att då inte använda vår egen rösträtt är att ta både historien och framtiden för given.

Demokrati kräver deltagande. Vill vi ha ett samhälle som präglas av jämlikhet, trygghet och solidaritet måste vi försvara demokratin – inte minst genom att använda vår rösträtt. Det är ett ansvar vi har gentemot dem som gick före oss, och gentemot de generationer som kommer efter.

När det är dags för val: gå och rösta.

För löntagarnas inflytande.

För demokratin.

För framtiden.

Aleksandar Srndovic
Avdelningsordförande

Jan Eliasson fotograferad i parken på Ulriksdals slott

Foto: Holger Ellgaard

Att stå upp för folkrätten är inte naivt utan nödvändigt!

Den senaste tidens händelser har fått mig att åter fundera över folkrätten och varför den är så avgörande.

Folkrätten föddes inte ur teorier eller välmenande ambitioner, utan ur ruinerna av mänskliga katastrofer. Efter två världskrig, Förintelsen och ofattbart lidande insåg världen att makt utan regler leder till barbari. Därför skapades FN-stadgan, Genèvekonventionerna, Mänskliga rättighetsförklaringen 1948 och den internationella rättsordning som än i dag utgör grunden för fred och säkerhet.

I grunden är folkrätten enkel: stater är jämlika, gränser ska respekteras, våld får endast användas i självförsvar och människor ska skyddas, även i krig. Den är ett försök att göra världen mindre brutal, mer förutsägbar och mer mänsklig. För länder som Sverige är detta ingen abstrakt idé. Det är en livlina. Vi har aldrig varit skyddade av rå styrka, utan av samarbete, rättsregler och förtroende mellan stater. När folkrätten respekteras kan även små länder värna sin självständighet och sin demokrati.

Men i dag ser vi hur denna ordning krackelerar. Stormakter agerar allt oftare som om världen vore indelad i intressesfärer, där den starkes vilja går före gemensamma regler. Rysslands invasionskrig mot Ukraina är det tydligaste exemplet, men inte det enda. USA:s ingripande i Venezuela, de fräcka anspråken på Grönland och Kinas krav på Taiwan visar hur snabbt principen om territoriell integritet kan urholkas när maktpolitiken tar över. När stater sätter sina egna intressen framför de regler de själva varit med och skapat riskerar världen att glida mot något som liknar djungelns lag. Det är en farlig utveckling för hela det internationella systemet. I en värld där regler ersätts av makt är det alltid små, öppna demokratier som har mest att förlora.

Att stå upp för folkrätten är därför inte naivt. Det är nödvändigt. För freden. För rättvisan. Och för Sveriges framtid. Vi bör komma ihåg Olof Palmes ord: ”Respekten för folkrätten är vår första försvarslinje.”

Jan Eliasson

Socialdemokrat och fd. utrikesminister

Rätten att påverka och delta i sitt lands styre

Alla har rätt att delta i sitt lands styre, direkt eller genom att välja sina representanter i fria och rättvisa val.

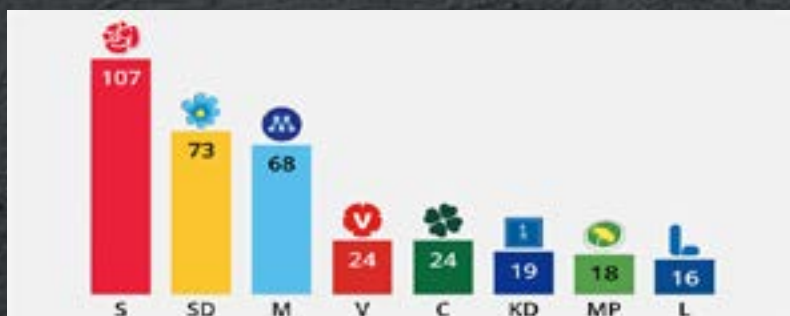
Du har också rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Det betyder att du har rätt att tycka och tänka vad du vill. Du får också sprida dina tankar och idéer till andra, till exempel på sociala medier. Men du får inte använda din yttrandefrihet för att sprida hat och förtal om andra människor och grupper. Du har också rätt att ordna och delta i fredliga möten, demonstrationer och föreningar. Men du har också rätt att inte delta i möten, demonstrationer eller vara medlem i en förening.

Val vart fjärde år

Vart fjärde år är det val i Sverige. Då röstar vi på de partier som vi tycker har den bästa politiken. De partier vi röstar fram är de som sen styr Sverige åt oss. Det som vi invånare tycker har därför stor betydelse för hur Sverige ska fungera.

De olika partierna har ofta olika idéer och förslag om hur landet ska styras. Politikerna beslutar till exempel om hur mycket det ska kosta att åka buss, hur mycket skatt vi ska betala och hur skolorna ska fungera. Politiken handlar om frågor som påverkar oss varje dag.

Vem kan rösta och kandidera i val i Sverige?

För att kunna kandidera i ett val måste du vara kandidat för ett parti, ha rösträtt i det aktuella valet och acceptera din kandidatur före valet.

Andra söndagen i september vart fjärde år hålls tre val samtidigt i Sverige, nämligen riksdagsval, regionval och kommunalval.

Vart femte år hålls val av ledamöter till Europaparlamentet i EU:s medlemsstater.

Det finns olika regler för om du får rösta i de svenska valen.

Det kan även hållas folkomröstningar i Sverige. En folkomröstning är en omröstning där väljarna tar direkt ställning i en politisk fråga. Det är riksdagen som beslutar om det ska hållas en folkomröstning i hela landet. Men det kan också hållas folkomröstningar i kommuner och regioner.

Region- och kommunalval i Sverige

Du är röstberättigad i val till region- och kommunfullmäktige om du är folkbokförd i Sverige 30 dagar före valdagen och är något av följande:

- svensk medborgare
- EU-medborgare
- isländsk eller norsk medborgare
- medborgare i ett annat land och har varit folkbokförd i Sverige i tre år i följd före valdagen.
- Du ska ha fyllt 18 år senast på valdagen. Du har rösträtt i den region och den kommun där du är folkbokförd 30 dagar före valdagen.

Riksdagsval i Sverige

Du är röstberättigad i det svenska riksdagsvalet om du är svensk medborgare och är eller tidigare har varit folkbokförd i Sverige. Du ska dessutom ha fyllt 18 år senast på valdagen.

Europaparlamentsval i Sverige

Du är röstberättigad i valet till Europaparlamentet om du har fyllt 18 år senast på valdagen och är något av följande:

svensk medborgare och är eller tidigare har varit folkbokförd i Sverige

medborgare i ett av medlemsländerna i EU och är folkbokförd i Sverige.

Om du är medborgare i ett annat EU-land och vill rösta i valet till Europaparlamentet i Sverige ska du ha anmält dig till röstlängden i Sverige. Du kan inte rösta i två EU-länder i samma val.

Om du är svensk medborgare och folkbokförd i ett annat EU-land kan du anmäla dig till röstlängden för val till Europaparlamentet i det landet. Finns du upptagen i röstlängden i ett annat EU-land stryks du från den svenska röstlängden.

Om du är medborgare i ett EU-land och folkbokförd i Sverige får du inför valet till Europaparlamentet en blankett från Valmyndigheten där du anmäler dig till eller avanmäler dig från den svenska röstlängden.

Hur röstar du i Sverige?

Säkerställ att du är röstberättigad i Sverige och finns med i röstlängden före valet.

Hur vet du om du är röstberättigad i Sverige?

Uppgifterna i Skatteverkets folkbokföringsregister 30 dagar före valdagen avgör om och var du har rösträtt.

Alla som har rösträtt och är folkbokförda i Sverige kommer inför varje val automatiskt med i en röstlängd och får ett röstkort hemskickat med posten.

Svenskar som är folkbokförda utomlands måste anmäla sig vart tionde år för att komma med i röstlängden.

Hur får du ett röstkort i Sverige?

Röstkortet skickas hem med posten cirka tre veckor före valdagen. Röstkortet innehåller information om hur du kan rösta och vilka val du har rösträtt i.

Ta med dig röstkortet när du ska förtidsrösta på en ambassad, ett konsulat eller i en vallokal före valet. Om du röstar i din vallokal på valdagen behövs inte röstkortet.

Om du har tappat ditt röstkort kan du beställa ett nytt genom att kontakta Valmyndigheten. Ibland går det också att få ett nytt röstkort på plats i vallokalen.

För att kunna rösta ska du kunna styrka din identitet. Du styrker din identitet genom att visa upp en giltig id-handling eller genom att en annan person kan bekräfta din identitet. Då måste den som bekräftar din identitet kunna uppvisa id-handling och ange sitt personnummer.

Hur kan du rösta i val i Sverige?

I Sverige kan man rösta på flera olika sätt. Du kan rösta i

- din vallokal på valdagen
- förtidsrösta från och med 18 dagar före valdagen
- rösta från utlandet via brevöstning eller förtidsröstning på ambassader och konsulat
- rösta med bud.

Hur kan du rösta om du är utlandssvensk?

En utlandssvensk är en svensk medborgare som har utvandrat från Sverige. För att betraktas som utlandssvensk måste du någon gång ha varit folkbokförd i Sverige.

Som utlandssvensk har du rösträtt i riksdagsval och val till Europaparlamentet, men du behöver anmäla dig till röstlängden vart tionde år för att finnas kvar i den. Det gör du genom att fylla i en särskild blankett och skicka den till Skatteverket. Även en inkommen röst från utlandet vid ett val räknas som en anmälan till röstlängden. Dessutom räknas rösten i det aktuella valet om den inkommer senast dagen innan valdagen.

Valmyndigheten skickar inför varje val ut ett utlandsröstkort och material för förtidsröstning till de utlandssvenskar som har anmält sin adress i utlandet till Skatteverket. Mer information för utlandssvenskar hittar du på Valmyndighetens webbplats.

Vem ska du kontakta för information om att rösta i Sverige?

Kontakta Valmyndigheten i Sverige för information om att rösta i ett val eller en folkomröstning eller om du vill veta mer om att kandidera i svenska val.

Demokratins förpliktelse

När vi säger att “leva i en demokrati är ett privilegium” menar vi just detta: privilegiet att få vara med och påverka. Men privilegiet förpliktar – det kräver att du inte bara “kan” utan att du väljer att delta. Man kan likna det vid att ha rätt till ett val men inte använda den: valet finns, men makten att påverka blir mindre verklig.

Att inte rösta är i sig ett politiskt ställningstagande – men ofta ett oavsiktligt sådant. Om medborgare tror att “min röst räknas inte” eller “det spelar ändå ingen roll” – då riskerar demokratin att försvagas. Legitimiteten för beslut och valda förtroendevalda sjunker.

Tre konkreta argument för att delta

1. Din röst påverkar – även om du inte ser det direkt. Beslut tas i kommuner, regioner och riksdag – och dina representanter styr i förlängningen hur resurser fördelas, vilka värderingar som gäller och hur samhället formas.
2. När du låter bli, vinner de som redan har makt mer. Om grupper med högre valdeltagande dominerar, blir representationen snedvriden. Skillnaderna mellan områden, utbildningsnivåer och inkomstnivåer visar sig i deltagandet. Statistikmyndigheten SCB
3. Demokratin behöver vård och engagemang. Precis som ett hus behöver underhåll behöver demokratin vård – genom deltagande, debatt, journalistik och utbildning. Om vi ignorerar detta öppnar vi dörrar för populism, mistro och passivitet.

Utmaningar för demokratin i Sverige idag

- Sjunkande valdeltagande – Även om Sverige har högt deltagande globalt, så pekar trenden 2022 mot en minskning. Statistikmyndigheten SCB
- Stora skillnader geografiskt och socialt – Valdeltagande är högre i områden med bättre socioekonomiska förutsättningar, och lägre i utsatta områden. Statistikmyndigheten SCB
- Låg insikt om betydelsen av att rösta – Många ser kanske röstandet som en rutin eller ett krav, snarare än som en möjlighet att påverka. Då tynar känslan av ansvar.
- Globala tendenser och hot – I många delar av världen ser vi hur demokratier kringskärs, väljare hindras och informationsmöjligheter begränsas. Sverige är inte immun mot att självkritik och omtanke om demokratin minskar.

Vad kan göras – vad kan du göra?

- Gör det till en vana att rösta. Vet var och när du röstar, undersök gärna förtidsröstning och förbered dig så att du inte skjuter upp det.
- Informera dig och andra. Läs på om de frågor som står på spel, diskutera med vänner och familj och uppmuntra andra att rösta.
- Ställ krav på att demokratin inte visas som självklart. Lär dig och lär andra om den historiska kampen för rösträtt – för att förstå att rättigheter inte är automatiska.
- Engagera dig bortom valet. Demokrati är mer än bara valdagen: det handlar om att delta i samhällsdebatten, vara aktiv i föreningar och vara med och skapa dialog.

Ann-Marie Lindgren

”Höger” och ”vänster” är vanliga men något flytande begrepp i politiken. Man bör därför hellre tala om en vänster-högerskala, där skillnaden mellan ytterpositionerna är mycket stora men inte så väldigt stora runt mittpunkten.

I den här artikeln använder jag ”vänster” och ”höger” som samlingsbeteckningar för partiet någonstans till vänster respektive höger på den skalan, inte med syfte på ett enskilt parti

Några centrala punkter skiljer mer generellt högerideologier från vänsterideologier. En handlar om jämlikhet, och därmed om fördelningspolitik. En annan om statens roll för ekonomi och sysselsättning. Inom partier till vänster respektive höger på skalan kan givetvis åsikterna variera i styrka, men mönstret är ändå synligt.

Jämlikhet är ett mångdimensionellt begrepp. Under 1800-talet gällde det i huvudsak lika formella rättigheter

"Partier till höger på skalan vill ha mindre av politiskt beslutade regler för företagen, och det nästan oavsett vad reglerna syftar till. Grupper till vänster vill ha regelverk som skyddar samhällsintressen, konsumentintressen och de anställdas intressen."

för alla, oavsett inkomst eller kön. Det främsta kravet var allmän rösträtt. Kraven drevs av arbetarrörelsen och liberaler mot hårt motstånd från konservativa grupper.

I dag är denna den formella jämlikheten ingen stridsfråga mellan vänster och höger. Däremot skiljer sig synen på ekonomisk ojämlikhet mycket kraftigt, och påverkar stora delar av politiken. I dag ser vi dessutom att delar av högern skiljer ut sig i synen på jämställdhet mellan könen, och att det inom nationalistisk höger görs skillnad på ma-

goritets- och minoritetsgrupper i befolkningen.

Partier till höger på skalan vill ha mindre av politiskt beslutade regler för företagen, och det nästan oavsett vad reglerna syftar till. Grupper till vänster vill ha regelverk som skyddar samhällsintressen, konsumentintressen och de anställdas intressen.

Högerargumenten för regelfriheten är ofta ekonomiska, som att färre regler ökar utrymmet för mångfald och förnyelse, att det ökar konkurrensen när det är lätt att starta företag, och att det i sin tur – något som alla tjänar på – ökar tillväxten.

Det överordnade ideologiska argumentet är dock att friheten att starta och driva företag är en grundbult för demokratin. Det kräver stor frihet för företagarna att själva bestämma över verksamheten.

Det synsättet gynnar de ekonomiska intressen som primärt handlar om att göra vinst. Vinster kan, som erfarenheten visar, skapas på bekostnad av andra krav och behov i samhället, eftersom de rena företagsintressena långt ifrån alltid sammanfaller med samhällets eller de anställdas. Så vänstern anser tvärtom högern att det krävs lagar och regler för företagandet med syftet att skydda dessa andra intressen. Miljölagar, säkerhetskrav på produktionen, arbetsrätt och arbetstidslagar är exempel på det.

Facklig organisering och kollektivavtal möter, liksom lagar som begränsar kapital- och företagares bestämmanderätt, motstånd på högerhåll. För vänstern är starka fackföreningar och kollektivavtal viktiga för att hävda löntagarintressena i arbetslivet och för en rättvis fördelning mellan löne- och kapitalandelen av produktionsresultatet.

Fördelningsfrågor är generellt särskiljande mellan vänster och höger. Högern vill ha betydligt mindre av omfördelning än vänstern. Det beror på den skilda synen på jämlikhet.

För högern är ojämlikhet snarast något positivt. Stora löneskillnader och möjligheterna att göra vinst ses som viktiga för viljan att utbilda sig, starta företag och göra karriär. Detta ökar den ekonomiska tillväxten och hela samhället blir rikare.

Uppfattningen om ojämlikhet som drivkraft för tillväxten har, parentetiskt, länge dominerat också nationalekonomisk teoribildning. De senaste decennierna har det alltmer ifrågasatts. Det stöder naturligtvis jämlikhetsidén, men argumentet för jämlikhet är inte primärt ekonomiskt. Det handlar om alla människors rätt till ett bra och utvecklande liv, oavsett yrke och ställning på arbetsmarknaden.

Det är många olika sorters resurser som skapar friheten i det egna livet. Tillgång till utbildning, sjukvård och barn-

omsorg. En lön man kan leva på utan att vända på varje krona. En bra bostad. Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och sjukdom. Pension som ger en rimlig vardag efter arbetslivets slut.

Delar av möjligheterna att bygga det egna livet beror förstås av lönen. Men lika tillgång till sådant som utbildning, vård, omsorg och tryggad ålderdom kan bara åstadkommas genom ett tämligen högt skatteuttag.

Högern hävdar att skatter skadar tillväxt och arbetsvilja. Det finns inga empiriska belägg för det. De nordiska länderna har alla höga skatter, god ekonomisk tillväxt och hög förvärvsfrekvens. Högerkritiken vill få skatter att ses som bortkastade pengar för hushållen. I verkligheten är det tvärtom. Skatter går tillbaka till hushållen i form av olika sociala nyttigheter, som alla bidrar till ett bättre liv än vad man skulle haft möjlighet att betala med den egna lönen.

Skatte- och välfärdsfrågor är, precis som frågorna kring lagar och regler kring företagsamheten, ideologiska. Men man ska komma ihåg att det också är frågor om vilka intressen som ska bestämma hur samhället ska se ut.

Ann-Marie Lindgren

Författare och politisk tänkare

■ KOMMER DU RÖSTA?

JONATAN SUNDELIN - Byggnads

Ja, det är en självklarhet för mig att rösta och jag ställer samma fråga till alla andra som jag träffar, på arbetsplatser eller privat. Det är en rättighet och en skyldighet vi har, att gå och rösta. Det är flera frågor som engagerar mig. Vård, skola och äldreården men också bostadspolitik eftersom jag jobbar i byggbranschen. Det handlar också om vilka partier som står för ett fackligt inflytande, och det är inte många som gör det. Arbetslivskriminalitet är också en viktig fråga, vad är de politiska partierna beredda att göra gemensamt med oss fackförbund?

Johan Lindholm

Det är vi arbetare som får Sverige att fungera.

In te bara ni på bruket i Hallsta, utan vi alla tillsammans. Vi som lägger en trygg hand på din gamla mamma när hon behöver omsorg, bygger hus när regnet står som spön i backen och ser till att dina matvaror står i butikshyllan när du ska handla. Vi som rycker ut när ovädret slår till, håller vägar öppna och industrin igång – oavsett om det är vardag eller kris.

Vi gör vår del. Varje dag, året runt.

Samtidigt har priserna gått upp och nyheterna larmar om en osäker omvärld. I oroliga tider behöver vi hålla ihop. Men Sverige har dragits isär. Nedskärningar och privatiseringar har gjort livet sämre och otryggare för många arbetare. Samtidigt har de allra rikaste dragit ifrån – med hjälp av stora skattesänkningar.

Nu är det dags att få Sverige att fungera för oss – Sveriges arbetare.

För det är tydligt att något inte står rätt till i vårt land.

Sverige är på EU-topplistan över arbetslöshet. Under tiden Tidöregeringen suttit har mer än 100 000 fler personer blivit arbetslösa. Någon som inte minst märks bland Pappers medlemmar. Men det drabbar hela vårt land. Det slår hårdast mot alla de unga som inte vill göra något annat än att ställa klockan och gå till jobbet, men som just nu står utan arbete.

Något är fel när den som arbetat och gjort rätt för sig behöver räkna varje krona när pensionen kommer. Eller när karensavdraget gör att du blir av med tusentals kronor om du råkar bli sjuk – en straffavgift som inte drabbar den som kan jobba hemifrån.

Det är fel när oseriösa och till och med kriminella bolag konkurrerar ut bra företag med kollektivavtal, schysta löner och bra arbetsvillkor. Resultatet blir människoexploatering, fler dödliga arbetsplatsolyckor och att den organiserade brottsligheten växer.

Hög arbetslöshet, rekordstora klyftor och kriminalitet är ingen naturlag. Det är ett resultat av ett svagt samhälle som har dragit sig tillbaka – där var och en bara ska sköta sitt. Men samhället kan växa sig starkt om vi håller ihop och fördelar resurserna rättvist.

Och vi – Sveriges arbetare – vet vad som krävs.

"I september hoppas jag att alla röstar på en politik som får Sverige att fungera. Röstar för att byta regering."

Fler jobb och mer trygghet.

Knäck arbetslösheten. Sverige ska inte ha rekordmånga som går utan jobb. Det går att göra något åt det. Det är dags för staten att investera för att bygga Sverige starkt. Då skapas fler jobb – och många av de som idag saknar arbete kan få ett jobb att gå till. Bygg fler bostäder, rusta upp järnvägen och möjliggör ny industri. Stärk A-kassan, för att fler ska känna trygghet i omställning. Satsa på yrkesutbildningar så att fler både kan ta jobben som redan finns och de som växer fram. Inget annat än full sysselsättning duger.

Prioritera vår välfärd istället för att sänka skatten för de rikaste. Anställ fler i skolan, vården och omsorgen. Sätt stopp för nedskärningar, marknadskaos och privatiseringar.

Höj pensionerna. Pensionssystemet levererar inte som det ska. Samtidigt vill politikerna att vi ska arbeta allt längre. Det går inte som det ser ut idag. Många sliter ut sig. Politikerna måste sluta ducka. Den allmänna pensionen ska ge svenska arbetare en trygg ålderdom, inte en klump i magen. Och den som jobbar och sliter ska inte straffas om kroppen inte klarar hela vägen.

Avskaffa det orättvisa karensavdraget. Det är en straffavgift som slår mot dem som inte kan jobba hemifrån. Ingen ska behöva oroa sig för att kunna betala räkningarna i slutet av månaden för att de varit sjuka nån dag.

Knäck arbetslivskriminaliteten. Det ska vara ordning och reda på jobbet. Rök ut kriminaliteten ur arbetslivet. Begränsa antalet underentreprenörer, höj straffen kraftigt för arbetsmiljöbrott. Alla offentliga upphandlingar måste bidra till schyssta villkor.

Mycket står på spel i valet. Antingen fortsätter vi på en väg där klyftorna växer, otryggheten sprider sig och arbetare får stå tillbaka. Eller så väljer vi en väg där investeringar får ner arbetslösheten och stärker tryggheten för vanligt folk.

I september hoppas jag att alla röstar på en politik som får Sverige att fungera. Röstar för att byta regering.

Johan Lindholm,
LO:s ordförande

Pontus Georgsson

Pappers – en stark röst för arbetarna

Pappers, eller Svenska Pappersindustriarbetareförbundet som är det fullständiga namnet, har funnits sedan 1920 och arbetar för att företräda arbetare inom massa- och pappersindustrin. Förbundet har en mycket hög organisationsgrad – hela 92 %. Det innebär att nästan alla som har möjlighet att vara med i Pappers också är med. I dag består förbundet av cirka 10 500 medlemmar. Jag som skriver detta heter Pontus Georgsson och är förbundsordförande.

Ett hållbart arbetsliv för alla medlemmar

Arbetsmiljö och arbetstider är ständigt aktuella frågor för oss. Vårt mål är att skapa ett hållbart arbetsliv där människor kan må bra och känna trygghet. Vi behöver lägga stor energi på att motverka och hantera de stora varslen på ett bra sätt. Vi behöver en förbättrad a-kassa inte försämrade a-kassa som är verkligheten nu. Karensavdraget är orättvist och behöver tas bort. Behovet av bättre pensioner är stort då arbetare har svårt att leva på sin pension. Det här är några saker vi gör för att förbättra situationen och medlemmarnas villkor.

Brukssamhället och landsbygden – mer än bara arbetsplatsen

Arbetslivet hänger ihop med livet utanför bruket. Därför arbetar Pappers för att påverka både det lokala samhället och landsbygden, så att människor kan leva gott där de arbetar. Det handlar om fungerande samhällsservice som skola, vård och affärer, bra vägar och att mataffärer och service finns kvar. Ett starkt samhälle är avgörande för livskvalitet, och vi vill att facket ska vara en lokal kraft som bidrar till levande orter där människor trivs.

Eftersom majoriteten av våra medlemmar arbetar skift är det också avgörande att kommunerna erbjuder barnomsorg på nätter och helger – annars riskerar vi att stänga dörren för ensamstående föräldrar och försvaga industrins framtid. Ett levande brukssamhälle och en stark landsbygd är inte bara viktigt för våra medlemmar, utan för hela Sveriges industri och välfärd.

Industripolitik och framtidens utmaningar

Utöver de lokala frågorna är Pappers en aktiv röst i industripolitiska frågor. Vi ska vara en kunnig och trovärdig talesperson för skogsfrågor i Sverige, eftersom dessa påverkar både industrins framtid och medlemmarnas

vardag. Ett hållbart skogsbruk är avgörande för klimatet, välfärden och svensk ekonomi. Skogens värden är omfattande och nästan 140 000 människor är sysselsatta inom den svenska skogsnäringen. För att detta ska fungera krävs en stabil och förutsägbar tillgång till råvara. Vår ståndpunkt är tydlig: vi måste hitta sätt att bruka skogen som förenar höga miljöambitioner med industrins behov.

Energi – en nyckelfråga för konkurrenskraften

Förutom råvarufrågan är energifrågan helt avgörande. Tillgången på stabil och kostnadseffektiv energiproduktion är en förutsättning för företagen där våra medlemmar arbetar. Utan långsiktiga lösningar riskerar vi att tappa både jobb och konkurrenskraft.

Politikens ansvar – och våra krav

Tyvärr ser vi att den nuvarande regeringen inte tror på industripolitik. Det är faktiskt svårt att ens se att den finns. De är varken beredda att satsa eller ställa krav för att få företag att ställa om och investera i ny teknik. Sverige är världsledande på innovation, men det finns ett finansieringsgap för att skala upp ny teknik som marknaden inte kan fylla. Där behöver staten kliva in – något som sker i andra länder, men inte i Sverige i den utsträckning som behövs.

I stället satsar regeringen på hushållsnära tjänster. 2023 kostade RUT-avdraget staten 7,4 miljarder kronor – mer än de 6 miljarderna som hela Industriklivet kostat sedan införandet 2018. Tillsammans med ROT-avdraget ligger stöden till dessa tjänstesektorer på omkring 20 miljarder kronor årligen. På vilket sätt skapar dessa stöd för innovation? Ska vi satsa på hemstädning och köksrenoveringar, samtidigt som planerade investeringar i industrin pausas?

Vår roll framåt

Pappers politiska påverkan är en nyckel för att skapa bättre förutsättningar för medlemmarna. Skogen är råvaran, men besluten måste tas med helhetsperspektiv. Industrin behöver långsiktighet i energi-, infrastruktur- och klimatpolitiken. Våra medlemmar har tydligt visat vad som är viktigt: pensionerna ska höjas, karensavdraget ska bort och mer resurser ska till välfärden.

Pontus Georgsson

Förbundsordförande, Pappers

Magdalena Andersson

Foto: Mathias Hansson

Sverige behöver en ny riktning

Vi lever just nu i det mest osäkra och farliga omvärldsläget på många decennier. Mer än någonsin behöver vi ett starkt Sverige. Men sanningen är att vårt land har en sämre utgångspunkt än vi hade behövt ha. Det beror till stor del på att regeringen och Sverigedemokraterna har fört en bakvänd konjunkturpolitik. I över tre år har man prioriterat att sänka skatterna för de med de allra högsta inkomsterna. Det handlar till exempel om en skattesänkning på 6000 kronor i månaden för Kristersson och Åkesson. Samtidigt har regeringen strun-

tat i att stötta vanliga löntagare och aktivt gjort det dyrare att vara svensk.

Dyrare att hämta ut mediciner, dyrare att gå till tandläkaren för våra barn, inte gjort någonting åt de skenande matpriserna för att bara nämna några exempel. Dessutom har regeringen, som enda land i Norden, valt att inte höja barnbidraget och nyligen drivit igenom en försämring av a-kassan.

Med kirurgisk precision försvårar regeringen för löntagare och skickar pengar till de med högst inkomster i samhället när det är precis motsatsen man borde göra i

en ekonomisk kris. När löntagare drabbas av ökade levnadskostnader minskar konsumtionen och det skapar en nedåtspiral som då drabbar alla löntagare än mer. Pengar som kunde ha gått till att köpa bättre vinterkläder till barnen eller möjligen att lägga undan en slant till pensionen går istället till redan rika som lägger pengarna på hög eller spekulerar med dom på börser.

Finansministern fick frågan vad hon skulle göra med pengarna nu när hon gett sig själv en rejäl skattesänkning. Hon svarade, och jag citerar:

”Alltså, jag har ingen som helst aning om vad jag ska göra för pengarna”.

Högerregeringen har alltså gjort precis det som högerregeringar alltid gjort, prioriterat sina uppdragsgivare med ännu mer pengar att lägga på hög. Det här är inte bara en bakvänd konjunkturpolitik. Det är en riktigt orättvis ekonomisk politik.

Resultaten talar för sig själv. 100 000 fler har blivit arbetslösa, vi har haft en tillväxt i EU:s bottenliga, rekordmånga konkurser, gängkriminaliteten kryper ner i åldrarna, skenande matpriser, vanliga familjer är hårt pressade.

Vi socialdemokrater vill vända den här utvecklingen. Vi vill använda politiken som verktyg för att förändra vårt land till det bättre. Stötta alla de som kämpar och sliter. Bygga ett rikare och starkare Sverige och ge vårt land en ny riktning.

I valet om åtta månader kommer jag att söka mandat för en ny ekonomisk politik som bygger på två delar. Jag vill driva en offensiv tillväxtpolitik som gör att vi kan ligga långt framme i de stora teknikskiften som just nu pågår. Jag vill se till att investeringarna och jobben hamnar här i Sverige. Detta istället för att göra som regeringen och Sverigedemokraterna gör som inte verkar vilja ha ny teknik och industrisatsningar i vårt land. Vi ska se till att använda våra gemensamma muskler för att bygga Sverige starkare. Fler bostäder, fler arbeten, bättre vägar, mer järnväg. Tillväxten ska öka och fler jobb ska skapas.

Det andra benet är en mer rättvis ekonomisk politik. En politik som kommer alla löntagare till del, alla de som burit tungt de senaste åren. Som gick till jobbet i pandemin, kanske fick gå ner i arbetstid när ekonomin bromsade in efter Rysslands folkrättsvidriga invasion av Ukraina. Som tagit ett stort ansvar i avtalsrörelsen för att inte spä på inflationen. Mitt besked är glasklart. Ni har ställt upp för Sverige – nu är det dags att Sverige ställer upp för er.

Därför vill jag att vi:

- Avskaffar det orättvisa karensavdraget

Vi vill avskaffa det orättvisa karensavdraget en gång för alla. Det är varken rättvist eller rimligt att löntagare som tar ansvar och som inte kan utföra sitt arbete hemifrån ska

bära hela den ekonomiska risken vid sjukdom. Tusentals kronor försvinner i månaden när man haft otur att bli sjuk och tvingats vara hemma.

- Höjer pensionerna för arbetare

För oss socialdemokrater är det grundläggande att det ska löna sig att arbeta och att ha arbetat. Men för alla de arbetare som börjar jobba tidigt i livet är verkligheten ofta en annan. Stora grupper som jobbar i arbetaryrken under hela livet straffas i dagens pensionssystem eftersom inte hela yrkeslivet räknas in. Många har dessutom slitsamma jobb och kroppen tar slut innan pensionsåldern, då blir pensionen ännu lägre. Det är orättvist. Det är respektlöst. Och det måste förändras. Vi vill att hela yrkeslivet ska räknas in i pensionen och att den som slitit ut sin kropp inte ska straffas med kraftigt lägre pension. Det är dags att införa en arbetarepension nu!

- Tryggheten och säkerheten ökar

Såväl tryggheten på arbetsmarknaden som i samhället måste öka. Arbetslivskriminaliteten breder ut sig i kölvattnet av en eskalerande gängkriminalitet. Det är oacceptabelt att otryggheten breder ut sig i Sverige och att sprängningarna och skjutningarna bara fortsätter. Vi behöver fortsätta rekrytera fler poliser och skärpa straffen och inte minst öka polisens närvaro i lokalsamhället, inte lägga ner polisstationer. Vi behöver se till att den organiserade gängkriminaliteten också döms särskilt hårt, vi vill se en svenska maffialag för att komma åt gängtopparna. Men vi behöver också komma åt roten till kriminaliteten, lägga resurser tidigt i våra barns liv och bryta nyrekryteringen till gängen. Det handlar om att bygga ett helt samhälle. Och om det ska bli verklighet behöver svensk välfärd bli starkare än i dag. Samhället behöver kliva fram.

Vi socialdemokrater vill bygga ett samhälle där människor växer och tar plats, engagerar sig i fackföreningar, idrottsföreningar, i lokalsamhället och i politiken. När högern runt om i världen nu mobiliserar för den starkes rätt och en mer auktoritär samhällsordning vill vi göra precis tvärtom. Vi vill stärka människor, ge mer makt till fler och fortsätta stärka föreningslivet och i synnerhet fackföreningarna. Vi vill föra en politik som utgår från att lösa människors problem i vardagen och det förutsätter att fler pappersarbetare för in sina perspektiv i politiken.

Därför behöver vi fler fackliga i det socialdemokratiska partiet. Bli medlem! Engagera dig!

För att kunna ge Sverige en ny riktning behöver vi vara en stark och samlad arbetarrörelse som tar kampen för vanliga löntagares villkor i höstens val.

Så kan vi bygga ett starkt Sverige. Tillsammans.

Magdalena Andersson

partiordförande Socialdemokraterna

Gabriella Lavecchia

Foto: Alan Kartal

Seko, Service- och kommunikationsfacket, är LOs femte största förbund. Vi har cirka 100 000 medlemmar som arbetar i nio olika branscher. Jag brukar ibland säga att vi är som ett mini-LO, ett förbund som har medlemmar inom väldigt många olika områden. Jag brukar också ofta prata om att vi är ett förbund med medlemmar som är samhällsbärande, vilket inte är så konstigt då våra medlemmar ursprungligen arbetade i statlig verksamhet. Men genom outsourcing och avregleringar jobbar numera större delen inom privat sektor. Ett uttryck som vi använt ofta och mycket de senaste åren är ”Utan Sekos medlemmar stannar Sverige”. Det kan låta kaxigt men dessa ord beskriver Seko på ett väldigt bra sätt. Det är nämligen verkligen så. Om inte våra medlemmar går till jobbet, i ur och skur, varje dag, året om, dygnet runt, ja då stannar faktiskt Sverige.

För vad skulle hända om våra vägar och järnvägar inte lagades eller byggdes? Eller om el- och telenäten inte underhålls, eller om tågpersonalen stannade hemma och inte gick till jobbet? Vad skulle det få för effekter om ingen tog hand om ungdomar på glid inom SiS verksamhet eller för den delen om Kriminalvården inte fanns? Hur skulle samhället kunna fungera om inte post och paket levererades eller om färjor och fraktfartyg inte transporterade människor och gods? Vem skulle försvara Sverige om vi inte hade en försvarsmakt? Vad skulle hända om vi inte hade statliga myndigheter eller om vi inte hade människor som vårdade våra kära husdjur när dom behövde hjälp? Det uppenbara svaret på alla dessa retoriska frågor är att Sverige skulle stanna.

Och det är just precis det här som våra medlemmar jobbar med. Våra väg- och järnvägsarbetare bygger och underhåller vägar och järnvägar. Elmontörerna och telenikerna ser till att elförsörjningen och IT- och telekommunikationerna fungerar. Lokförare och ombordpersonal ser till att person- och godstrafiken rullar på. Behandlingsassistenter och kriminalvårdare tar hand om människor som hamnat snett. Brevbärare, chaufförer och terminalarbetare ser till att brev och paket kommer fram. Anställda inom sjöfarten ser till att såväl gods som människor transporteras sjövägen, våra medlemmar i Försvaret skyddar Sverige från främmande makt. Listan kan göras lång på allt viktigt, ja helt samhällsavgörande, arbete som våra medlemmar utför. Från norr till söder, från öst till väst. Varje dag, dygnet runt, året om. Utan Sekos medlemmar stannar Sverige, helt enkelt.

Med denna långa hyllning till våra medlemsgrupper och med den helt avgörande roll de har för Sverige, så kan man ju tänka sig att alla dessa grupper måste ha en bra arbetsmiljö och väldigt bra löner och villkor. Men så är det tyvärr inte idag. Våra medlemsgrupper har det ofta väldigt tufft på jobbet. Tänk er kriminalvårdaren som helt

plötsligt står där ensam med ett 20-tal intagna med stort våldskapital. Tänk vilken press detta leder till, inte minst för den psykosociala arbetsmiljön. Eller den vägarbetare som jobbar för full för att lägga asfalt när en bilist blåser förbi vägarbetet i 100 km/h, bara en halv meter bredvid. Eller tågvärdaren som ber om att få se biljetten men som istället blir hotad till livet av en arg resenär. Eller hur många av våra medlemmar, i samband med nya upphandlingar, får se sina anställningsvillkor pressas ytterligare då lägsta pris prioriteras. Många av våra medlemmar befinner sig i en utmanande arbetsmiljö som hade kunnat undvikas, såväl genom politiska beslut som genom bättre arbetsgivare.

Vi går nu in i ett intensivt valår och mycket kommer att ställas på sin spets. Som ni som läser denna text förstår så berörs Sekos medlemmar i hög grad av den politik som förs. Verkligheten för alla våra medlemmar påverkas på ett eller annat sätt av den förda politiken. Och jag kan tyvärr bara konstatera att det varit tre väldigt långa år med den nuvarande Tidö-regeringen. Den sittande regeringen har egentligen bara ett svar på allt och det är skattesänkningar och gärna mest till de med högst löner. Men när det handlar om offentliga investeringar, satsningar på att bekämpa massarbetslösheten, på vård och omsorg, då lyser man med sin frånvaro. När det gäller att förbättra sjukförsäkring, a-kassa eller den allmänna välfärden, då gör man istället tvärtom – försämrar. Mindre av det gemensamma, mer till det privata.

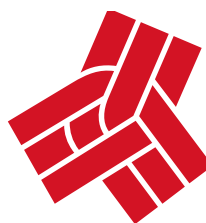
Min uppfattning är att valet 2026 är ett ödesval. Det finns nog inget fackförbund som har medlemmar som i så stor utsträckning påverkas av politiska beslut som Sekos medlemmar. Vi har idag en regering som helt saknar arbetstagarnas perspektiv i den politik som bedrivs. Detta blir extra tydligt för våra medlemsgrupper som arbetar inom verksamheter som är avreglerade. Det är också uppenbart att regeringen gör vad de kan för att försvaga såväl fackföreningsrörelsen som den politiska oppositionen. Det finns oroväckande signaler om att den nuvarande regeringen utmanar demokratin så som vi känner den.

Sverige behöver en ny regering som tar våra medlemmars verklighet på allvar.

Utan Sekos medlemmar stannar Sverige. Det borde även avspeglas i politiken.

Gabriella Lavecchia

Förbundsordförande Seko

seko

SERVICE- OCH
KOMMUNIKATIONSFACKET

Stig-Björn Ljunggren

Vem vinner valet?

Valet i höst är ännu en öppen historia. Tittar vi på opinionsmätningarna verkar det som att oppositionen har goda chanser att ta över makten, men vi vet också att många väljare bestämmer sig först när det är dags att gå till valurnorna.

Och världsläget är som bekant oerhört instabilt. Om valet sker samtidigt som USA ockuperar Grönland, vem kommer väljarna att föredra då?

Just nu har vi en hög arbetslöshet och folk ser dystert på den ekonomiska situationen. Men samtidigt tyder en hel del på att det är på väg att svänga. Regeringen kommer då att berätta för väljarna att det är tack vare deras kloka insatser som det blir bättre tider. Men! Vi behöver en mandatperiod till! kommer de att säga.

Och om väljarna inte tycker att det blivit en vändpunkt kommer regeringen att skylla på Trump, Putin eller/ock Fan och hans moster.

En regering har stora möjligheter att påverka situationen inför valet.

Exempelvis sänka matmomsen tillfälligt, låna pengar för att sänka skatterna, och stifta lagar som ger intryck av kraftfulla insatser.

Exempelvis förbjuda högstadieelever att ha mobiltelefon i skolan ... vilket förstås fungerar bra eftersom ungjårparna inte har rösträtt!

Således. Valet är inte över. Det kommer att bli en strid in i det sista.

Det som avgör är, tror jag, om väljarna vill ge nuvarande regering en mandatperiod till, trots att det inte gått så bra för dem. Alternativet är nämligen lite osäkert. Vem ska socialdemokraterna regera med exempelvis? Det finns åtskilligt med väljare som gärna ser socialdemokratisk regering ledd av Magdalena Andersson, men samtidigt inte vill ha något med Miljöpartiet eller ännu värre, Vänsterpartiet att göra.

Men låt oss göra en kort genomgång av partiernas plus- och minussidor:

Socialdemokraternas starka sida är, vid sidan om att de har den mest populära partiledaren, att de allmänt anses ha hög grad av regeringsduglighet. Det återspeglas också i deras höga opinionssiffror.

Till detta kommer att de driver ett antal typiska "arbetar-

frågor" som att avskaffa karensavdraget och bekämpa arbetslivskriminaliteten.

När sossarna säger att "alla som kan ska arbeta" och "få en lön som det går att leva på" slår det an till de folkliga dygderna om att man ska göra rätt för sig.

Det socialdemokraterna vill ha som politisk strid i valrörelsen är frågor om arbetslöshet och välfärdsfrågor. De vill inte gräla om kriminalitet och migration. Utan i dessa frågor lägger de sig så nära regeringspartierna att det inte ska bli avgörande för valets utgång.

Socialdemokraternas problem är nämligen att väljarna inte tror att sossarna vill klämma åt skurkarna och verkligen strypa invandringen.

Eftersom detta är centrala frågor för stora grupper väljare så kan det bli avgörande för valets utgång om de litar på att socialdemokraterna menar allvar.

Moderaternas starka sida är att de dels uppfattas som det ledande partiet på högersidan, även om de i opinionsmätningarna är mindre än Sverigedemokraterna.

Moderaterna ses som stabila i frågor om ekonomi, lag och ordning och skatter. De är att lita på. I slutet av en moderat regeringsperiod är skatterna lägre, inte högre, typ.

Men de har också ett problem. Förr fanns det två block i svensk politik.

Dels ett "socialistiskt block", dels ett "borgerligt block". Men det som nu hänt är att det borgerliga blocket spruckit upp i två delar. Ett traditionellt borgerligt mittenalternativ där vi hittar Centerpartiet och några hemlösa väljare. De senare gillar inte det andra gänget, högerblocket, som består av Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och det som är kvar av Liberalerna.

Och det är inte alla av dessa partier som gillar högerstämpelein.

Exempelvis bland moderaterna finns det liberala väljare som ogillar de inskränkningar i friheten för individer och företag som regeringen sysslar med. Eller som anser det vara statsocialism att regeringen vill satsa miljarders miljarder på att bygga kärnkraft.

Dessutom finns en tvivel hos några högerväljare på statsministern Ulf Kristerssons pondus. Dessa, sk. "Magdamoderater", gillar socialdemokraternas Magdalena Andersson bättre, och kan tänka sig rösta på henne, fast hon är sosse.

Valet i höst kan därför mycket väl bli ett "presidentval"

mellan Andersson och Kristersson. I valrörelsen kommer vi att få se olika försök att dels höja den egna kandidaten, dels smutskasta motståndaren.

Vi bör vara försiktiga med att låta oss dras med i en sån soppa.

Och vi måste lära oss att det är tre block i svensk politik, ett vänsterblock, ett mittenblock och ett högerblock.

Sverigedemokraterna har vind i seglen och kommer stenhårt att driva sin linje: Vi ska sitta i nästa regering - eller vara i opposition!

På så sätt kommer höstens val också att bli en folkomröstning. Ska SD sitta i regeringen eller inte?

SD:s partiledning förstår att de inte kan göra anspråk på statsministerposten, även om de blir störst i högerblocket. Men att deras supportrar driver detta gör ingenting, för det ger känslan av att äga situationen.

Sverigedemokraternas problem är att de hela tiden måste konfronteras med sin historia, rötterna i rasism och nazism påminns de ständigt om, inte minst därför att det hela tiden flyter upp partiföreträdare som betar sig illa.

Det är ännu ett parti fyllt av överentusiastiska personer med tveksam vandel. Det vet också SD:s partiledning. Därför vill de ta ett steg i sänder, och långsamt bygga upp en partiapparat som håller måtten.

Sitter de i regeringen kommer de att få ännu större möjligheter att rekrytera dugligt folk och gradvis mota ut de figurer som inte klarar av att uppträda anständigt. Ett steg i taget!

Vänsterpartiet har sina möjligheter att växa när socialdemokraterna söker sig mot mitten för att vinna vilna borgerliga väljare.

Dessutom försöker vänsterpartiet att göra sig redo för att sitta i en regering. De vill bryta sig loss från den traditionella rollen av att vara några slags "socialdemokrater med pengar", som ivrigt viftar med små röda flaggor och gnäller på snåla offentliga satsningar, utan att bekymra sig för mycket om en långsiktig finansiering.

Miljöpartiet har på sätt och vis vind i ryggen eftersom världens ekonomier nu ställer om till grön teknologi. Detta har miljöpartister pratat om i 40 år. Nu sker det! Men samtidigt uppfattar många väljare partiet som alltjämt en smula märkligt - och framförallt ses de som en risk för den egna välfärden.

Det förra valet avgjordes bland annat av bränslepriserna. Många väljare, som även om de sympatiserar med en omställning till en hållbar produktion där klimatkrisen lindras, är inte beredda att betala 40 spänn litern vid pump ...

Kristdemokraterna är idag inte längre ett tydligt frikyrko-parti utan uppfattas mer som "höger", men med mänsk-

liga drag. En kristdemokrat är ungefär som en moderat, men är starkare när det gäller vård- och omsorgsfrågor, samt traditionellt mer positiva till bistånd etc.

Egentligen är kristdemokraterna endast ett treprocentsparti, men de brukar få stödröster av framförallt moderata väljare.

Det intressanta är att de börjat antyda möjligheten att bilda en annan slags regering med exempelvis socialdemokraterna - och, får man förmoda, också moderaterna.

Det antyder en profil där de vill bryta upp blockpolitiken och få regeringar som kan regera starkt och bestämt i en svår tid.

Liberalerna ligger just nu strax under 2 procent av rösterna. Allt tyder på att de är körda. Ingen vet riktigt hur de står i förhållande till Sverigedemokraterna, röd linje eller inte. De vet inte ens själva, än mindre väljarna.

Därför tror jag vi kan tacka dem för goda insatser under åren och önska dem lycka till i fortsättningen.

Centerpartiet kommer däremot att klara sig kvar, trots att de har en nästan lika otydlig profil som Liberalerna. Men det här är ett parti som har en bra krigskassa (de brukar räknas till en av Europas rikaste

partier) och en hyggligt bred folkrörelse i ryggen. Om socialdemokraterna har LO har Centerpartiet lantbrukarna i LRF.

Min slutsats av detta är att väljarna borde koncentrera sig på partiernas program, inte det som nu tjafsas om i medierna, "vem tar vem".

Vi har ingen aning om vilken slags regering vi kommer att få, utan det avgörs dels av omvärldsläget (får vi mer av krig, handelskrig och gängkrig?), dels av vad väljarna tycker är viktigast. Är det välfärden eller migrationen som kommer att vara det centrala?

Min gissning är att socialdemokraterna inte kommer att vinna valet. Utan det är sittande regering som förlorar. Andersson blir alltså statsminister därför att väljarna ville ha bort Kristersson ...

Slutligen. Som gammal pappersarbetare skulle jag titta på hur trovärdig partiernas energipolitik är. Det tramsas om vindkraft eller kärnkraft, när vi vet att vi behöver bägge. Och dessutom alla andra energikällor vi kan tänka oss. Det är inte tillfälliga utspel som behövs, utan långsiktighet och stabilitet.

Stig-Björn Ljunggren,

fil dr statsvetenskap, politisk chefredaktör Sydöstran i Blekinge, samt fd. hjälptvättare på Norrsundets sulfatfabrik

ARBETET

SVERIGES LEDANDE ARBETSLIVSMAGASIN

Hej Pappersmedlem!

Viktiga nyheter, vassa åsikter,
allvarliga avslöjanden.
Prenumerera på
Arbetets nyhetsbrev
– din guide till arbetslivet.

Nyhetsbrevet är kostnadsfritt
och kommer i mejlen en gång
i veckan.

arbetet.se/nyhetsbrev

Scanna QR-koden med
din mobilkamera och
gå direkt till
prenumerationssidan.

Tommy Wreeth

Valet nu den 13 september har en mycket stor påverkan för oss alla. Det är inte minst något vi har märkt sen det senaste valet. Regeringen med Ulf Kristersson i spetsen backad av Jimmy Åkesson har nästan vid varje givet tillfälle fattat ett beslut som inte varit till Transports medlemmars fördel. Jag hoppas att vi kan vakna upp där på måndagen den 14 september till ett nytt regeringsunderlag som på ett bättre sätt kan företräda och fatta beslut som går Transports medlemmar till mötes.

Svenska Transportarbetareförbundet organiserar och företräder medlemmar som jobbar inom tung och lätt trafik, terminalarbete, taxi, bevakning, i hamnarna och på flygplatserna. Vi transporterar gods, varor, dig och din gamla mamma. Vi bevakar och upprätthåller säkerheten i Sverige och ser till att saker kommer till rätt tid på rätt plats. Krasst så finns inte vi, så stannar Sverige.

Våra medlemmar har, precis som alla, känt av regeringens kostnadschock. Det har varit frånvaro av höjda barnbidrag och försenade El-stöd. Man börjar nu pressa matpriserna, alldeles för sent och pressar inte bankerna alls. Höjt tak i kostnadsskyddet för läkemedel och kraftigt försämrat a-kassan. Vem det hjälper kan man fråga sig. Men inte transports medlemmar. Den sittande regeringen inte alls har sett till oss alla och våra behov.

Mer specifikt för våra branscher som Transport organiserar så brottas vi, som många andra förbund, med frågan om offentliga upphandlingar, osund konkurrens och arbetslivskriminalitet. Det handlar om att företag medvetet bryter mot arbetsmiljöregler, sätter orimliga scheman och fuskar med löneutbetalningar. Grova överträdelser av kör- och vilotider, svarta löner och en systematisk överlast av gods. Vi har under mandatperioden sett bolag som inte alls lever upp till grundläggande krav vinna anbud i offentliga upphandlingar och företag som systematiskt utnyttjar arbetare. Transport har, som en av arbetsmarknadens parter, en mycket viktig roll att spela i frågan om arbetslivskriminalitet. Intresset från politiken och den sittande regeringen att komma åt denna typ av kriminalitet har dock varit svagt.

För att på något sätt kunna komma till rätta med problemen kopplade till offentliga upphandlingar, osund konkurrens och arbetslivskriminalitet måste vi fack och arbetsgivare ta vår del av ansvaret. Politiken måste göra sin del, de åtgärder som regeringen har presenterat har inte alls räckt. Det handlar om att ge myndigheterna, framför allt det rättsvårdande myndigheterna och Polisen verktyg och direktiv att göra mycket mer. Att se de som sker på våra medlemmars arbetsplatser som just kriminalitet och inte något annat, och att det på samma allvar som all annan kriminalitet. Kraftfulla straff som faktiskt känns och avskräcker. Oseriösa aktörer ska inte våga utnyttja arbetstagare. Straffen behöver också vara så kraftiga att brotten

"Transports medlemmar fraktar gods, varor, dig och din gamla mamma. Vår arbetsplats är ofta den du själv tar till jobbet. Finns inte vi så stannar Sverige."

alltid prioriteras av polisen. Fler måste också kunna dömas och åtalas för arbetsmiljöbrott. Här har sittande regering kraftigt underlevererat.

Jag har fått instruktioner om att, om möjligt, föra fram något positivt som regeringen faktiskt har gjort under mandatperioden. Även om det tar emot att ge kredd till den nuvarande regeringen så måste vissa saker föras fram. Att man har gett mer pengar till underhåll av våra vägar och järnvägar är såklart positivt. Antalet potthål och andra vägskador är inte värdigt ett utvecklat land som Sverige. Det är en bra grej som regeringen faktiskt har gjort. För vägen är inte bara ett sätt att ta sig från punkt a till punkt b, det är också en arbetsplats. Att arbetsplatsen inte har stort slitage utan faktiskt underhålls är såklart positivt. Tyvärr har dock den stora satsningen om regeringen tänker sig göra trängt undan mycket viktiga nya investeringar i vägnätet. Det kan inte bara underhållas utan måste också byggas nytt. Mer pengar behövs, både till underhåll och nya vägar, regeringen har kommit en bit på vägen men inte hel vägen fram.

Transports medlemmar fraktar gods, varor, dig och din gamla mamma. Vår arbetsplats är ofta den du själv tar till jobbet. Finns inte vi så stannar Sverige. Politiken och regeringen måste förstå att de jobbet våra medlemmar gör är helt avgörande för Sverige. De måste våga ta beslut som gör att våra medlemmar inte utsätts för fusk med arbetsmiljön, oseriösa arbetsgivare eller en kriminalitet som åter sig in på arbetsplatsen. Jag hoppas att vi på måndagen den 14 september vaknar upp till att vi gemensamt har valt politiker som vågar fatta de viktiga och svåra besluten. Som vågar stå upp mot arbetslivskriminalitet och för sunda villkor på arbetsmarknaden, för oss alla.

Tommy Wreeth
Förbundsordförande, Transport

Johan Daniellsson

Sverige och övriga Europa behöver en politik för vanligt folk

I september kommer hela Europas blickar riktas mot Sverige. Kommer svensk socialdemokrati återta makten med ett tydligt mandat att ta Sverige i en ny riktning?

Vi har de senaste åren sett en utveckling i Europa där högerpopulistiska och till och med högerextrema partier kommer till makten. Det sker i regel med hjälp av en försvagad traditionell borgerlighet som börjat se samarbete med extremhögern som sin enda väg till makten.

Samma majoriteter används också i Europaparlamentet för att montera ner klimatpolitiken och attackera arbetares rättigheter. På andra sidan Atlanten har Donald Trump påbörjat sin andra mandatperiod och redan hunnit hota att attackera Danmark.

Högerpopulisternas och de högerextremas framväxt har de senaste åren sett ut att vara omöjlig att stoppa. Victor Orban har styrt Ungern i över 15 år. Och de senaste åren har han fått sällskap av Giorgia Meloni i Italien, Robert Fico i Slovakien och Andrej Babis i Tjeckien. Till detta ska läggas det faktum att Sverigedemokraterna är det största partiet i det svenska regeringsunderlaget, precis som sina systerpartier i Nederländerna och i Belgien. Idag är ock-

så Marine Le Pen (alternativt Jordan Bardella) favorit att vinna presidentvalet i Frankrike och det terrorklassade AfD är största parti i tyska opinionsmätningar.

Det svenska valet är intressant då det är en möjlighet att bryta med denna trend. Att visa att svensk och därmed europeisk socialdemokrati kan vara ett alternativ till högerpopulister. Att den grundläggande efterfrågan på politik och gemensamma lösningar, som leder högerpopulister till makten, kan kanaliseras av en reforminriktad arbetarrörelse.

Högerpopulister har fått möjlighet att växa och ställa människor mot människor i ett samhälle som drar sig tillbaka. Där avståndet mellan människor vidgas. Där hårt arbetande människor kämpar med höga räntekostnader och ökade matpriser samtidigt som bankerna och ICA-handlarna gör rekordvinster.

Det blir alltmer uppenbart att det är en ohållbar politik. Förhoppningsvis ser vi nu slutet på en nyliberal epok med avregleringar, skattesänkningar, marknadsisering och ett krympande politiskt utrymme.

Det finns en efterfrågan på politik som löser samhällsproblem istället för att se på när marknaden fördelar mer och mer till de som redan har.

Ironiskt nog är resultatet av den politik den svenska SD-regeringen levererar det motsatta. För att bli en del av makten böjer sig SD, och deras europeiska partikamrater, för högerens destruktiva ekonomiska politik.

Vi ser det i Sverige där vi som enda nordiska land inte höjde barnbidraget under kostnadskrisen utan istället sänkte skatten för statsministern och andrahöginkomsttagare med över 3000 kronor i månaden. Man väljer att fortsätta försvara ett system där ägare till förskolor tar ut miljoner i vinster och drar in smöret från barnen. Och där kampen för ordning och reda på arbetsmarknaden pausats samtidigt som vi dagligen möts av rapporter kring hur arbetstagare far illa.

Det behöver inte vara så här. Det finns ett alternativ.

Vi socialdemokrater går till val på en tydlig politik för att sätta stopp för månglarna i välfärden. Vi vill införa ett vinstförbud i skolan och stärkt demokratisk kontroll över privata utförare i vården.

Vi har en politik som bekämpar brottsligheten genom fler poliser och hårdare straff men som också bryter nyrekryteringen till de kriminella gängen genom bland annat ett u-svängsprogram i kommunerna, i samverkan med polis och socialtjänst. Programmen ska rikta sig till barn i åldrarna 8–15 år och sätta in omedelbara insatser för att bryta en kriminell livsstil, exempelvis genom föräldrastöd, fritidsaktiviteter och individuellt stöd.

Vi har en aktiv industripolitik som säkerställer att Sveri-

"En viktig förutsättning för industrin är låga och stabila elpriser. I valrörelsen lovade SD-regeringen också låga elpriser. Efter snart fyra år står det klart att man misslyckats."

ge kan fortsätta vara en ledande industrination. Att som SD göra sig lustig över att svenska industrietableringar misslyckas och aktivt öka vårt beroende av olja från islamistiska diktaturer och låta Kina dominera framväxande industrier är, för att låna ett uttryck från Magdalena Andersson, att vara en dålig nationalist.

Vi ska se till att bevara och utveckla den industri som byggt vårt välstånd, till exempel massa- och pappersindustrin, samtidigt som staten måste ta ett ansvar för att skapa förutsättningar för de nya industrier som växer fram. Så bygger vi Sverige starkt.

En viktig förutsättning för industrin är låga och stabila elpriser. I valrörelsen lovade SD-regeringen också låga elpriser. Efter snart fyra år står det klart att man misslyckats. Elpriserna i januari i år är rekordhöga. Sverige ska ha Europas lägsta elpriser och det kräver mer förnybar och fossilfri el. Men också att staten ges möjlighet att teckna långa kontrakt för att leverera el till företag och hushåll till låga och stabila priser.

Vi socialdemokrater kommer också återstarta arbetet för ordning och reda på arbetsmarknaden. Vi ska göra det svårare att fuska, enklare att åka fast och mer kännbart att bli straffad. Inte minst våra gena myndigheter måst ta ett större ansvar. Varje år upphandlar svenska myndigheter för över 800 miljarder kronor. Inte krona av dessa pengar ska gå till företag som fuskar med skatt, löner och arbetsvillkor.

Sammantaget är valet tydligt. Vill vi ha fortsatt nedmontering av allt det som gör Sverige till Sverige? Eller en politik som skapar trygghet för vanligt folk? Med slopat karensavdrag, en aktiv industripolitik som säkerställer att svensk industri är stark, åtgärder som gör upp med vinster i välfärden och bekämpar gängkriminaliteten och det växande skitföretagandet.

Valet är viktigt för Sverige men också för Europa. På kort tid kommer vi att ha val i Danmark, Sverige och Finland. Det är fullt möjligt att vi 2027 har tre socialdemokratiska regeringar i Norden, som kan visa att det finns ett alternativ till högerpopulism för att möta människors berättigade krav på kollektiva lösningar på våra samhällsproblem.

Den 13 september väljer du!

Johan Danielsson (S)
Europaparlamentariker

Natasa Stojkovic

Livsmedelsarbetareförbundet, trygghet, stolthet och framtidstro för Sveriges livsmedelsarbetare

Livsmedelsarbetareförbundet organiserar yrkesarbetare inom hela den svenska livsmedelsindustrin: från bagerier, mejerier och slakterier till konfektyr, bryggerier, färdigmatstillverkning, trädgårdsodlingar och delar av den gröna sektorn. Våra medlemmar ser till att det finns mat på borden varje dag, året runt. De är en avgörande del av Sveriges försörjningsberedskap och spelar en central roll i den gröna omställningen ge-

"När arbetslivet blir längre måste också möjligheten till ett hållbart arbetsliv öka. Våra medlemmar arbetar hårt, ofta i skift, i kyla, värme och buller, det kräver en politik som ser deras verklighet, inte en som blundar för den."

nom att förädla svenska råvaror till hållbara och trygga produkter.

Vi arbetar i alla dygnets timmar, tidiga morgnar, sena kvällar och ofta i tunga miljöer där kylan, värmen och tempot ställer höga krav på kroppen. Våra medlemmar

är stolta över sina yrken och de produkter de tillverkar, men de måste också kunna orka hela vägen till pensionen, och känna trygghet i att pensionen faktiskt räcker när arbetslivet är slut. Tandvård är en annan viktig fråga för oss. Tandhälsan ska inte vara en klassfråga. Ingen ska behöva avstå från tandvård på grund av plånboken.

Ett särskilt orättvist system som drabbar våra medlemmar är karensavdraget. I vår bransch har vi ett särskilt ansvar för livsmedelssäkerheten. Den som känner sig sjuk får inte riskera att kontaminera maten eller utsätta kollegor för smitta. Våra medlemmar tar det ansvaret, de går hem när de känner symptom, men blir i praktiken ekonomiskt straffade för att de gör det rätta. Det är djupt orättvist och undergräver både arbetsmiljö och folkhälsa. Därför vill vi se ett slopande av karensavdraget i livsmedelsbranschen.

När konsumenten handlar mat borde större delen av priset gå till dem som faktiskt producerar den, till arbetet, råvarorna och investeringarna i branschens utveckling. Den som betalar för sitt bröd till frukosten, mjölken i kaffet eller den kalla ölen en varm sommardag ska veta att pengarna inte fastnar i mellanhänder, utan bidrar till schysta villkor och hållbar produktion. Våra medlemmar är de som varje dag gör detta möjligt, men de behöver en politik och en marknad som premierar rättvisa, inte bara avkastning.

Vi bär också med oss en stark solidaritet med alla delar av industrin. Snus- och tobaksarbetarna är en viktig del av vår gemenskap. Deras yrkesskicklighet och långa traditioner bidrar till både jobb, export och folkhälsa. Vi står upp för deras rätt till arbete, för rättvisa regler och mot politiska beslut som riskerar att slå ut en hel svensk tillverkningsgren.

Branschen står inför flera stora utmaningar. Arbetsmiljön är krävande och många vittnar om hög belastning, stress och bristande återhämtning. Den tekniska utvecklingen går snabbt, men möjligheterna till kompetensutveckling och omställning är begränsade. Skillnaderna mellan företag är stora, både när det gäller löner och arbetsvillkor, och oseriösa aktörer som kringgår kollektivavtal pressar seriösa företag och försämrar tryggheten för alla.

Klimatomställningen innebär nya möjligheter för svensk livsmedelsindustri, men den måste ske på ett sätt som gynnar både miljön och arbetarna. Investeringar i hållbar produktion får inte leda till neddragningar, kortare anställningar eller ökade kostnader för de som redan bär ansvaret för att maten produceras. Samtidigt ser vi växande problem med arbetslivskriminalitet och organiserad exploatering. Fuskföretag, bemanningsupplägg och handel med arbetstillstånd hotar inte bara våra medlemmar utan hela branschens anseende.

För att möta dessa utmaningar krävs politisk vilja och långsiktiga beslut.

Vi vill se:

- Storsatsningar på yrkesutbildning och kompetensutveckling, så att alla kan växa i takt med branschens förändring.
- Ett stärkt arbetsmiljöarbete, med fler inspektioner, tydligare ansvar och bättre möjligheter till återhämtning.
- Avskaffat karensavdrag för livsmedelsarbetare som tar ansvar för livsmedelssäkerheten.
- Krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling och fler samordnade myndighetsinsatser mot fusk och kriminalitet.
- En industripolitik som erkänner livsmedelsindustrin som samhällsbärande, med stöd till investeringar, forskning och försörjningsberedskap.
- Jämlik tandvård och ett rättvist pensionssystem så att arbetare inte straffas ekonomiskt för ett långt arbetsliv
- En rättvis livsmedelskedja, där arbetet bakom varje vara värderas och ersätts skäligen.

De senaste åren har visat livsmedelsarbetarnas betydelse för Sverige. Under pandemin var det våra medlemmar som höll landet igång. De gick till jobbet när många andra arbetade hemifrån. Samtidigt har inflation, stigande kostnader och bristande satsningar på arbetsmiljö och utbildning gjort vardagen tuffare. Reformen för att bekämpa arbetslivskriminalitet har påbörjats, vilket är positivt, men ännu återstår mycket innan resultaten märks på golvet. Neddragningar i vuxenutbildning och bristande stöd för kompetensomställning har gjort det svårt för många att möta nya krav.

När arbetslivet blir längre måste också möjligheten till ett hållbart arbetsliv öka. Våra medlemmar arbetar hårt, ofta i skift, i kyla, värme och buller, det kräver en politik som ser deras verklighet, inte en som blundar för den.

Livsmedelsarbetarna är en avgörande del av Sveriges ryggrad. Utan dem stannar livsmedelsförsörjningen, klimatmålen hotas och vår beredskap försvagas. Därför behöver politiken ta ansvar: för schysta villkor, rättvisa regler och långsiktiga satsningar. När våra medlemmar får trygga jobb, rimliga villkor och en chans att utvecklas, då fungerar Sverige. Det är inte bara en fråga om rättvisa, utan om landets framtid.

Natasa Stojkovic
Förbundsordförande

Henrik Sjölund

När vi blickar tillbaka på de senaste åren har vi i Holmen lyckats navigera på ett bra sätt trots en hel del utmaningar längs vägen. Helt klart passade den gröna omställningen både Sverige som land och ett företag som Holmen synnerligen väl. Trävaror gynnas när stål och betong får betala för sina utsläpp och vi behöver stora mängder fossilfri energi i Europa när industrin ska elektrifieras. För Kartong och Papper är det en unika selling point att kunna erbjuda produkter med lägsta CO2-avtrycket på marknaden. Men där vi står idag kan vi konstatera att det svänger fort och att geopolitik och

" När det gäller Sveriges energiförsörjning så tror jag ni alla tagit del av debatten om kärnkraft som handlar om Sveriges energiförsörjning på lång sikt. Men det vi verkligen skulle behöva adressera nu är det stora energislöseriet i Sverige där vi har inlåst el i norr och brist på el i syd."

utspel kring tullar skapar stor osäkerhet hos de allra flesta. Dessutom verkar den gröna omställningen ha kommit av sig och det känns i nuläget väldigt oklart när satsning på fossilfritt ska prioriteras före konkurrenskraft och säkerhet igen.

Holmen är ett skogsägande företag där allt vi gör tar sin utgångspunkt i att skapa så mycket värde som möjligt utifrån den mark vi äger. En viktig del i det arbetet är självklart att odla och skörda träd. Höga virkespriser ger visserligen bättre kassaflöde från Skogen men vi måste komma ihåg att det vi skördar på egen mark bara räcker till ungefär hälften av vår industris virkesbehov vilket innebär att den fördubbling av virkespriserna vi sett de senaste åren innebär att vår konkurrenskraft urholkas.

Och om vi tittar lite närmare på Papper så ska vi fortsätta på den inslagna vägen med att utmana oss själva inom produktutveckling och flytta oss mot lite svårare produkter där den färska fibern bäst kommer till sin rätt. Det vi gör just nu inom förpackningspapper och att utmana träfritt är ett bra exempel. Inom Kartong har vi vant oss vid att både pris och kunder är trögörliga och att marknaden växer med ett par procent om året. Men nu har vi att se fram emot en överkapacitet ingen av oss varit med om tidigare och som kommer skärpa konkurrensen på marknaden.

Jag tror ni alla har följt med i pressen och läst om neddragningar ifrån i stort sett alla våra kollegor i branschen. Självklart ligger konkurrenskraft och effektiviseringar högt på agenda även i Holmen, men man kan välja olika

vägar. Personligen tror jag vi gör det bäst inom respektive affärsområde och självklart att även vi på huvudkontoret tar hand om våra möjligheter.

Sen några ord om vad jag önskar mig från politikens håll för att stärka oss och vår affär. Sverige borde ses som det föregångsland det är inom hållbart skogsbruk. Och det mest rationella är, inte minst med tanke på hur väl vi lyckats med biologisk mångfald, att använda skogen mer och inte bara se den som en kolsänka. Här i Sverige gäller det att vi slutar överimplementera direktiv och lagstiftning från EU.

I Sverige skulle vi behöva korta ledtiderna för tillstånd av alla slag genom att följa riktlinjerna från EU som tillåter max ett år för tillståndsprövningar. När det gäller Sveriges energiförsörjning så tror jag ni alla tagit del av debatten om kärnkraft som handlar om Sveriges energiförsörjning på lång sikt. Men det vi verkligen skulle behöva adressera nu är det stora energislöseriet i Sverige där vi har inlåst el i norr och brist på el i syd. En klok och möjlig lösning vore att lägga en sjökabel från Umeå till Forsmark så att fler elektroner kan vandra fritt inom landet. Det skulle dessutom gynna tillväxt, välstånd och arbetstillfällen. Sammantaget önskar jag för Holmens och Sveriges räkning mindre tjafs och mer verkstad. Pamfletten om EUs och Sveriges konkurrenskraft behöver transformeras från ord till handling och det behövs inga fler valmanifest för att plocka de lägst hängande frukterna!

Henrik Sjölund

VD och koncernchef - HOLMEN

Om elmarknaden

Sverige och Europa har avreglerade elmarknader. Det innebär att el handlas under fri konkurrens. Elnäten är ihopkopplade och elen kan flöda över nationsgränser. Syftet med konkurrensen är att de samlade resurserna ska nyttjas så effektivt som möjligt för att tillgodose efterfrågan hos elanvändarna.

Svenska kraftnät har bland annat ansvar för att lämna kapacitet i överföringssystemet till marknaden. Kapaciteten ligger sedan till grund för vad marknaden kan handla och hur mycket el som kan överföras genom systemet på ett driftsäkert sätt.

Sverige delades in i elområden 2011. Det berodde på att vi tidigare hade begränsat överföringen av el till utlandet för att skydda driftsäkerheten. EU bedömde att det stred mot deras konkurrensregler, eftersom det innebar att svenska kunder prioriterades på bekostnad av utländska kunder. Enligt EU:s regelverk ska varje land åtgärda sina flaskhalsar bl.a. genom att bygga ut stamnätet.

Eva-Lotta Ramberg

Hotell- och restaurangfacket, HRF, är vi som jobbar på hotell, restauranger, caféer, nöjesanläggningar och privata djurparker. Vi är Sveriges besöksnäring.

Vi står upp för medlemmarna så att de blir rättvist behandlade på jobbet. Tillsammans påverkar vi löner, scheman och arbetsmiljö.

Men vår ambition stannar inte vid arbetsplatsen. Vi påverkar också politiska beslut och samhället i stort så att våra medlemmar inte bara har ett schyst arbetsliv utan även en vardag som fungerar bra.

Utmaningar just nu

Medlemmarna i HRF möter liknande utmaningar och problem på arbetsmarknaden som medlemmarna i flera andra LO-förbund. Det handlar om otrygga villkor som ofrivillig deltid eller tillfälliga anställningar. Vi har tunga jobb och arbetsmiljön är en fråga som är viktig för oss.

Våra medlemmar jobbar dygnets alla timmar och över hela landet. Både i stad och glesbygd. Det betyder att kollektivtrafiken måste fungera, att barnomsorg behövs på andra tider än kontorstider, att det finns bostäder till en rimlig kostnad nära jobben och att skola och välfärd fungerar på ett bra sätt.

Utöver det här är kompetensbristen i vår bransch stor. Nästan 140 000 rekryteringar behöver göras kommande tre år vilket gör att behovet av utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser är omfattande.

I det här sammanhanget vill jag lyfta fram vikten av att samhället är tryggt. Man ska känna sig säker på jobbet, hemma och på vägen mellan dessa. Ett problem är säkerheten på våra arbetsplatser där bemötande av bland annat gäster kan vara en utmaning.

Politiska beslut som kan underlätta

Vi behöver en långsiktig och sammanhållen politik som fungerar för vanligt folk, inte bara för dem med de högsta lönerna. Sverige behöver en ny riktning och en politik som bygger vårt land och vårt samhälle starkt. Det behövs stora investeringar framöver i exempelvis klimatomställning, välfärd, skola, utbildning och infrastruktur. Vidare behöver vi ta tag i den ökade ojämlikheten. Kommande år måste handla om att föra en politik som ökar jämlikheten.

När det gäller några konkreta politiska frågor vill jag nämna att det är självklart att karensavdraget ska avskaffas, barnbidrag och bostadsbidrag höjas och fler bostäder byggas. Dessutom är frågorna om både a-kassans kvalitet och nivå samt behovet av kompetensutveckling, omställ-

"Vi behöver en långsiktig och sammanhållen politik som fungerar för vanligt folk, inte bara för dem med de högsta lönerna. Sverige behöver en ny riktning och en politik som bygger vårt land och vårt samhälle starkt."

ning och matchning viktiga.

Konkreta förslag på vad politiker kan göra för att förbättra situationen. Exempel: satsningar på utbildning, stärkt arbetsmiljölagstiftning, krav i upphandlingar, stopp för fusk och kriminalitet på arbetsmarknaden.

Utifrån vår bransch är det viktigt med investeringar i utbildning och kompetensutveckling. Här måste politikerna ta sitt ansvar och se till att utbildningssystemet har resurser att utbilda alla som behövs för att besöksnäringen ska kunna fungera och utvecklas. Arbetslivskriminalitetsfrågan är en stor fråga för HRF. Vi ingick i Delegationen mot arbetslivskriminalitet som har lämnat en rad konkreta förslag till åtgärder som, om de genomförs, kommer leda till en tryggare arbetsmarknad och mindre brottslighet. Det betyder att man måste ta tag i frågor som bland annat handlar om svartjobb, fusk med arbetstillstånd och slarv med arbetsmiljön.

Erfarenheter från de senaste fyra åren

Jag måste säga att det inte har fattats många politiska beslut som varit bra för våra medlemmar med den här regeringen. Det har varit några hårda år med pandemi, inflation och efterföljande lågkonjunktur. Regeringen har varit väldigt senfärdig med politiska förslag som underlättar livet för vanligt folk. Visst har det kommit en del nu med budgeten för nästa år men det är långt ifrån tillräckligt och inte tillräckligt riktat mot de som haft det tuffast, arbetare och vanliga familjer. Förutom detta så kommer nu den nya a-kassan som kommer göra livet fattigare för många. Det här trots löften om att a-kassan inte skulle försämrans.

Avslutning

Vår bransch är viktig för både sysselsättning och Sveriges ekonomi. Att satsa på besöksnäringen är att investera i jobben och i Sverige som turistmål. Men med det sagt så tycker jag att det också är viktigt att vi får till en politik som ser helheten, är långsiktig, gör livet bättre för alla oss arbetare. Det tjänar vi alla som bor i Sverige på.

Eva-Lotta Ramberg
Förbundsordförande

Ingvar Persson

Därför är valet viktigt för svenska arbetare

Ien artikel i Svenska Dagbladet konstaterade USA-experten Andras Utteström nyligen att Donald Trump haft rätt. Inte när det gäller den politik han faktiskt för, men när det gäller mycket av samhällsbeskrivningen.

Systemet är verkligen riggat mot vanligt folk. För den som saknar pengar och kontakter är möjligheterna att ändra sitt liv minimala. Vägar som utbildning är stängda och möjligheten att hävda sin rätt hänger på att kunna köpa de bästa advokaterna.

Globaliseringen och den fria världsmarknaden har inte heller hållit de löften den gav. Att varorna i affären blir billigare hjälper inte mycket om jobbet försvinner till andra sidan havet. Globaliseringens vinnare finns bland de rika och välutbildade. Förlorarna bland arbetande människor.

Utteström fortsätter med att konstatera att integrationen i det amerikanska samhället har kollapsat, att många medier är oförstående för vanliga människors villkor och att förtroendet för politiker har rasat.

Om några månader är det val i Sverige. Mycket av Andreas Utteströms samhällsbeskrivning från USA skulle också kunna gälla vårt land, om än inte i samma dramatiska skala. Också här har klyftan mellan rika och fattiga vuxit. Också här har hela landsdelar sett hur jobben försvinner. Och också här har bristande integration skapat ett skuggsamhälle, inte minst på arbetsmarknaden.

Men inför valet i september finns det en viktig lärdom att dra från USA. Trump må ha poänger i sin beskrivning av samhällsproblemen, men han har ingen plan för att lösa dem.

Tvärt om, så snart Donald Trump fått nycklarna till Vita Huset gjorde han om det till en tummelplats för precis de superrika som är själva symbolen för de växande klyftorna. Omgiven av IT-miljardärer lät sig presidenten fotograferas i Ovala rummet och Elon Musk fick fria händer att föra krig mot den egna staten.

Tullarna presidenten infört kommer knappast att ge några bilarbetare i Michigan jobbet tillbaka. Däremot höjer de priserna för amerikanska konsumenter.

Trump må vara duktig på att beskriva en verklighet många vanliga människor känner igen, men han driver en politik för några få superpriviligierade. Och han maskerar det med massdeportationer och symboliska kulturkrig.

Också här kan vi känna igen vårt eget land. Politiker till vänster om mitten har länge argumenterat mot Ulf Kristersson och Moderaterna eftersom en röst på dem samtidigt varit en röst på Jimmie Åkesson. Och det är sant att Sverigedemokraternas syn på till exempel invandring och brottslighet har präglat mandatperioden.

Vem hade för tio år sedan trott att vi på allvar skulle tala om att sätta mellanstadiebarn i fängelse? Eller att utländska medborgare skulle erbjudas hundratusentals kronor för att ”återvända”?

Samtidigt har politiken haft en omisskännlig moderat ton. Skatterna har sänkts trots enorma gemensamma behov. Valfärden har fått klara sig på svältkost och vanligt folks plånböcker har blivit allt tunnare.

Under den här mandatperioden har vi talat om barn som kommer till skolan hungriga. Och nu vill regeringen införa ett bidragstak.

Klasslagstiftningen med karensavdraget finns kvar, och regeringens företrädare tycks inte ens se problemet.

Dessutom riktar sig mycket av den hårdare politiken mot människor från andra länder mot vanliga arbetande. Olika ministrar slår nästan knut på sig själva när de ska för-

klara hur välkomna utländska experter är, samtidigt som alla samhällsproblem skyls på invandringen.

Det är rimligt att säga att en röst på Ulf Kristersson också är en röst på Jimmie Åkesson. Men det är lika viktigt att påpeka att en röst på Sverigedemokraterna samtidigt är en röst på Moderaterna.

Svenskt Näringsliv byggde broar mellan de klassiska borgerliga partierna och Sverigedemokraterna. Direktörerna gjorde det inte därför att de gillade Sverigedemokraterna utan för att de ville se moderaterna sänka skatter och begränsa arbetares möjlighet att driva sina krav fackligt. Och för att garantera skolföretagens vinster naturligtvis.

Högerpopulister här lika väl som på andra sidan Atlanten må ha en förmåga att beskriva samhällets brister och peka ut ansvariga. Men om vi tar problemen med växande klyftor, usla arbetsvillkor, en svältfödd välfärd och bristande integration på allvar så har de inga svar.

Det enda sätt att bygga ett anständigt samhälle som vi vet fungerar är det som byggt Sverige. Sammanhållning, en välfärd som omfattar alla och respekt för styrkan hos fackligt organiserade arbetare.

Det borde samtalet inför valet den 13 september handla om.

Ingvar Persson

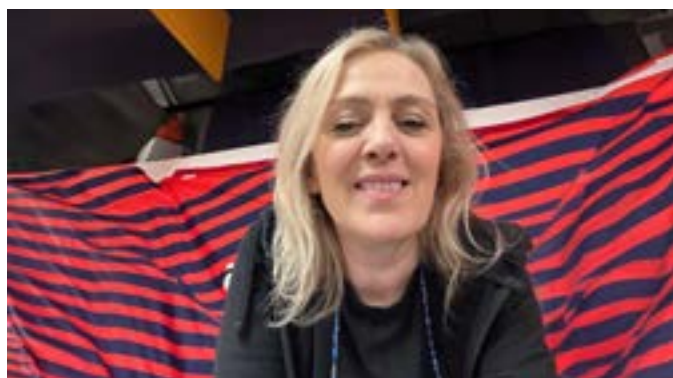
Tidigare medarbetare på Aftonbladet ledare

■ KOMMER DU RÖSTA?

MARTIN JÄGER - Pappers

Ja, jag kommer att rösta i Riksdagsvalet 2026. Frågorna som jag tycker är viktigast är att värna om den svenska modellen. Jag tycker förslaget om slopad karensavdrag är ett steg i rätt riktning för oss som befinner sig i en utsatt bransch, även sjukvård och barnomsorg.

GORDANA JOSIMOVIC - Fastighet

Ja, jag kommer att rösta! Det är viktigare än någonsin att rösta för ett tryggare Sverige. Med hög arbetslöshet och otrygga villkor behövs politiska beslut som skapar stabila jobb och rättvisa ersättningar. Karensavdraget och försvagade trygghetssystem slår hårt mot dem som håller samhället igång. Nu kan vi göra skillnad – genom att rösta för trygghet och rättvisa.

Marie Nilsson

Vi kräver mer av Sverige

Vi kräver mer av Sverige! Så kan man sammanfatta IF Metalls valrörelse 2026. För det är dags för en politik som bryr sig om hur arbetare har det – och som uppskattar alla insatser arbetare gör för vårt land. Bygger bilar, kokar stål, sköter om våra barn och gamla – sådant som får hjulen att rulla och Sverige att funka.

Efter snart fyra år med högerregeringen – som sitter i knät på Sverigedemokraterna – är det tydligt att deras politik inte gynnar IF Metalls medlemmar. Välfärden har blivit sämre och orättvisorna har blivit större. Och investeringarna i industrin, alltså i nya industrijobb, har saktat av.

Därför ställer IF Metall tre skarpa valkrav:

- **Karensavdraget ska bort**

Karensavdraget är en av de största orättvisorna på svensk arbetsmarknad. Det fungerar som en straffavgift för helt vanliga människor – industriarbetare, butiksbiträden, byggnadsarbetare och förskolepersonal. Människor som får hjulen att snurra och Sverige att funka – varje dag.

När de blir sjuka och stannar hemma för att inte smitta andra, då förlorar de pengar. Samtidigt kan många andra jobba hemifrån och inte förlora en krona.

Så kan vi inte ha det. Karensavdraget ska bort.

- **En rejäl pension**

När den höjda pensionsåldern infördes utlovades reformer för att förbättra arbetsmiljön. Så har det inte blivit – och det drabbar arbetare med slitsamma jobb som inte orkar arbeta ända fram till pensionen.

Många arbetare med utslitna kroppar nekas sjukpenning och sjukersättning. Allt fler tvingas då att gå i pension i förtid – och själva betala priset för ett slitsamt arbetsliv med en lägre pension.

Så kan vi inte ha det. Vi kräver en rejäl pension för den som arbetat ett långt och hårt arbetsliv.

- **Fler industrijobb i Sverige**

Industri skapar välstånd. Stålet behöver kokas, bilarna behöver byggas och mineralerna behöver utvinnas – överallt i världen. Och om industrin inte växer i Sverige, så

"Men vår nuvarande regering satsar inte på industrin. Infrastrukturen håller inte måttet, elen är för dyr och för osäker, tillståndsprocesserna är för opålitliga och långsamma och kommuner där nya industrier etablerar sig får alldeles för dåligt stöd av staten".

växer den i andra länder. Och då är det där industrijobben kommer att hamna, i stället för här.

Men vår nuvarande regering satsar inte på industrin. Infrastrukturen håller inte måttet, elen är för dyr och för osäker, tillståndsprocesserna är för opålitliga och långsamma och kommuner där nya industrier etablerar sig får alldeles för dåligt stöd av staten.

Så kan vi inte ha det. Vi kräver en politik som ger järnet för fler industrijobb i Sverige.

Ja, det är kort sagt dags för en valrörelse som utgår från Sveriges arbetare – och som handlar om arbetarnas villkor i vårt land. För den som går till jobbet varje dag, ofta på obekväma tider och helger, har rätt att ställa krav. Och den dag vi råkar illa ut, kanske blir sjuka eller arbetslösa, ska vi veta att vi har ett samhälle där vi ställer upp för varandra.

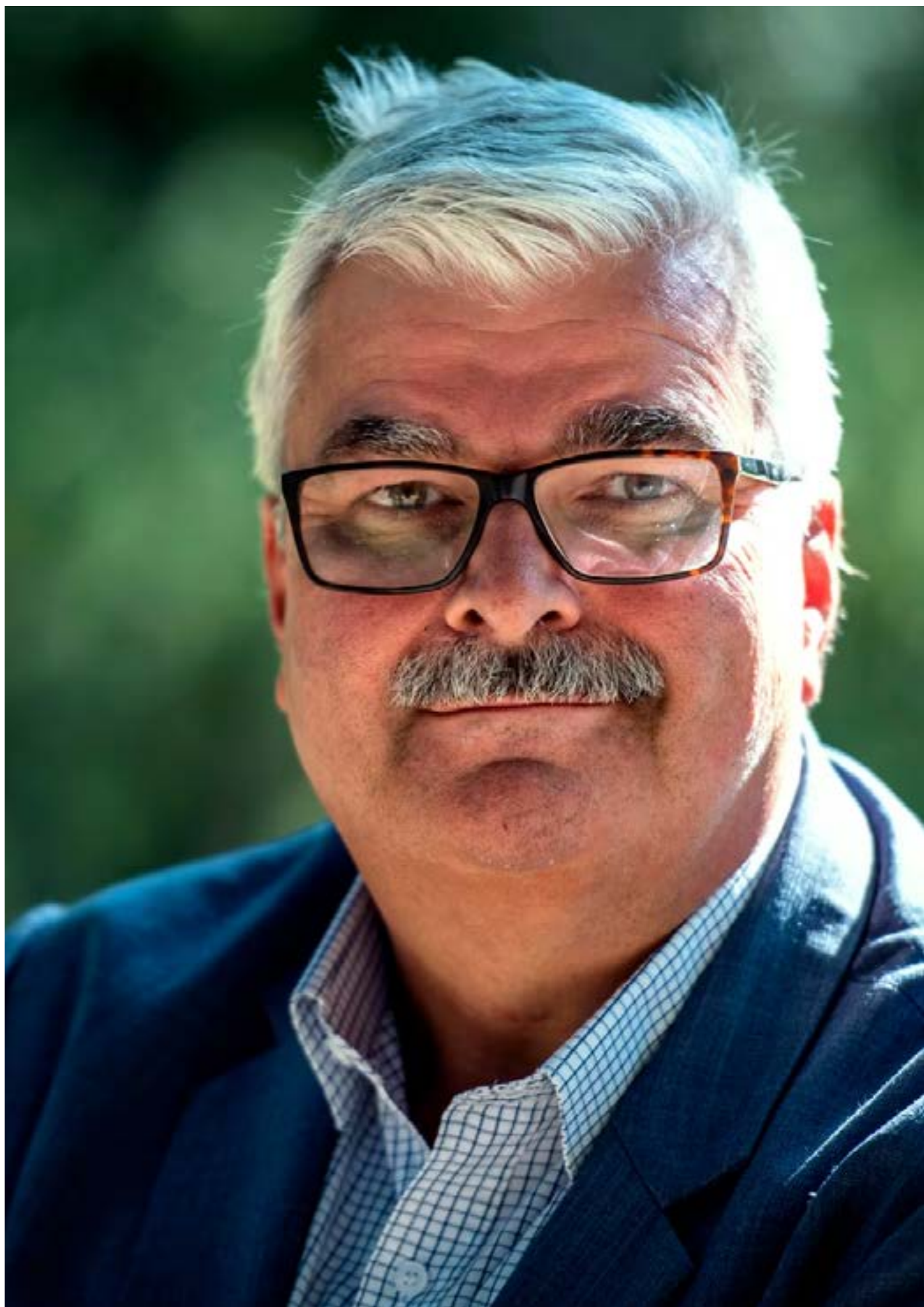
Vi kräver mer av Sverige, helt enkelt.

Marie Nilsson

Förbundsordförande IF Metall

IFMETALL

Håkan Juholt

Foto: Lotte Fernvall

I snart 20 år har en tydlig borgerlig dagordning och politik styrt Sverige. Oavsett vem som för tillfället varit statsminister.

Det kommer inte längre studiebesök från andra länder för att studera vår välfärd. 1994 valdes jag som ledamot till Sveriges Riksdag. Regelbundet kom delegationer från andra länder för att studera vår äldreomsorg, förskolor, sjukvård och andra delar av vår generella välfärd. Det var i grunden det socialdemokratiska samhället som väckte deras intresse.

Idag, tio jobbskatteavdrag senare och utförsäljning av det vi tidigare ägde gemensamt är dessa studiebesök inställda. Ingen talar längre om samhället som idé. Istället för medborgare i ett samhälle har vi förminskats till kunder på en marknad. Det unika med Sverige är borta.

Bara det senaste, tionde jobbskatteavdraget motsvarar 17 miljarder kronor, vilket är detsamma som ca 20 000 anställda i skola eller omsorg. Årtionden av skattesänkningar, främst för de som redan har mest, har i grunden förändrat Sverige.

Folkhemmet är raserat. Vi har inte längre råd med varandra. Samhällsservicen monteras ned.

Det är dags för ett Vindskifte. Sverige måste hitta hem igen.

Även om socialdemokraterna mår ganska bra i opinionsundersökningarna är partiet idémässigt tillbakapressat. Under flera år har det skett en anpassning till den borgerliga dagordningen. Det har resulterat till en "Följ Johnlek", nere vid högra hörnflaggan, där alla partier försöker ta bollen från varandra.

Den politiska spelplanen är större än så. Socialdemokraterna måste flytta spelet bort från det högra hörnet.

Sverige är idag EU:s mest ojämlika land, när det gäller ägande och tillgångar. Jag gick med min pappa Willy, i 1 majtåg, där vi båda bar knappen "Ökad Jämlikhet". Sverige är ett av de länder i EU med högst ungdomsarbetslöshet. Ungefär var fjärde ung människa i landet, hålls ute från arbetsmarknaden. Jag minns när vi i SSU i Kalmar län arrangerade demonstrationer när ungdomsarbetslösheten låg på fem procent.

Årtionden av utförsäljningar av det gemensamma gör att internationella storkapital tjänar grova pengar när vi är sjuka, går i skolan, bor på äldreboende, på vår bostad, vår

" För att vinna förtroende måste Socialdemokraterna bjuda in på en kollektiv resa till framtiden. Låta alla förstå hur samhället kommer att förändras om S får bestämma igen."

medicin, på allt det vi tidigare ägde gemensamt.

Blev det bättre?

Mitt svar är: - Nej, det blev inte bättre.

Sverigedemokraterna talar ofta väl om det Sverige som socialdemokraterna byggde, men bortom orden, allierar man sig med borgerliga partier för att riva ned det. En populistisk höger, inspirerad av Donald Trump.

Socialdemokraterna måste övertyga medborgarna om att de har förstått. Att de har lärt sig läxan. Övertyga om att de vill något annat med Sverige, än de som styr idag och de som har styrt den politiska utvecklingen de senaste tjuugo åren.

För att vinna förtroende måste Socialdemokraterna bjuda in på en kollektiv resa till framtiden. Låta alla förstå hur samhället kommer att förändras om S får bestämma igen. Att på marginalen justera, en i grunden borgerlig politik, kan aldrig vara uppgiften för ett demokratiskt socialistiskt parti.

Stora intressen gör allt de kan för att den politiska debatten ska handla om utlandsfödda, försvaret och kanske gängkriminalitet. Om det är allt vi talar om, tror de borgerliga strategerna att högern fortsätter att vinna val. Sannolikt har de rätt.

Handlar det politiska samtalet också om oanständiga skattesänkningar för de som redan har mest, massarbetslösheten, krisen i sjukvården, underbemanning i skola och omsorg, om ökade klassklyftor och utförsäljningen av Sverige, ja då kommer väljarna kasta ut Tidögänget och välkomna en politik och regering som står upp för generell välfärd och ett mer jämlikt och rättvist Sverige.

Valet avgörs av om DU tycker att Sverige är på rätt väg?

Håkan Juholt

Journalist, politiker (Socialdemokrat) och diplomat.

"Men när vi summerar mandatperioden kan vi bara konstatera att den nyliberala ideologin har fått gå före verklighetens behov. Och tusentals byggnadsarbetare har fått betala priset".

Kim Söderström

Vi på Byggnads brukar tala om ”händerna som bygger Sverige”. Det kanske låter lite pretentiöst, men det är också helt sant. Precis som alla andra arbetare i Sverige så tar byggnadsarbetarna sin matdosa på morgonen, sätter sig i (oftast) bilen och ger sig av för att bygga något beständigt. Vi är först på plats när samhället växer. Innan busslinjerna dragits och kollektivtrafiken byggts ut.

Det är många anhängare som för länge sedan tröttnat på att höra ”det där har jag byggt” när de åker bil med en byggnadsarbetare och passerar till synes vanliga bostadsområden eller samhällsbyggnader. Men för byggnadsarbetaren som varit med och gjutit betongen, dragit rören eller spikat reglarna så är den byggnaden ett minne för livet.

Nu är jag såklart jävig, men för mig är det världens bästa yrke.

Saknas inte utmaningar

Men det saknas såklart inte utmaningar i vår bransch. En byggarbetsplats är föränderlig och därför riskfylld av naturen. Det ställer extremt höga krav på det systematiska arbetsmiljöarbetet. Ansvar vilar tungt på arbetsgivarna, och det är tyvärr ett ansvar som inte alltid tas.

Jag brukar säga att branschen är tudelad. Vi har flera väl-etablerade stolta företag med långsiktiga affärsmodeller som bygger med egen personal och tar ansvar både för resultatet och för sina anställda.

Sedan har vi den andra sidan, skuggsidan som tyvärr växer och tar marknadsandelar.

Den domineras av utländska bolag, eller svenska företag med i huvudsak utländsk personal. Där är den fackliga anslutningsgraden tyvärr ofta låg, och brott mot lag och avtal snarare regel än undantag.

Det är den sidan som på allvar hotar både den svenska modellen och samhällskontraktet. Arbetslivskriminaliteten omsätter över 100 miljarder kronor varje år i Sverige och byggbranschen hör till de hårdast drabbade branscherna.

Lägg därtill den värsta byggkrisen och lågkonjunkturen som drabbat vår bransch på decennier så förstår ni att det finns att prata om. När det var som värst hade Byggnads A-kassa nära 11-procentig arbetslöshet. Över 14 000 byggnadsarbetare gick utan arbete och yrkesutbildade proffs med år av erfarenhet tvingades söka sig till andra branscher.

Så vad har vår nuvarande regering gjort åt allt detta då?

Inte mycket. Faktiskt ingenting alls.

Politik som kan göra skillnad

När vi tittar på vår bransch och ser hur klyftan mellan de som vill göra rätt och de rent kriminella bara växer. Då är det svårt att känna något annat än ren frustration och ilska.

Inte minst med tanke på att det inte hade behövt vara så här.

Om vi bara hade gjort upp med den nyliberala doktrinen som säger att ”alla hinder för företagen måste bort”. Den som medvetet monterar ner skyddsmekanismerna och låter skurkföretagen härja fritt. Den regering och ideologi som stillasittande ser på när branschen går igenom sin värsta lågkonjunktur på decennier. Vars bostadspolitik är så lövtunn att den kan sammanfattas med ”marknaden ska lösa allt”.

Då hade det sett betydligt bättre ut idag.

Vi behöver ha en reglering som begränsar antalet undrentreprenörsled. Vi måste få tydligare krav i våra offentliga upphandlingar. När vi bygger för skattepengar måste det finnas krav på lärlingsplatser, krav på arbetsmiljön och kollektivavtal ska vara en självklarhet.

Med en aktiv bostadspolitik hade inte tusentals byggnadsarbetare behöva gå arbetslösa heller. Unga vuxna har fortfarande svårt att flytta hemifrån, bostäder behöver byggas och ännu fler bostäder behöver renoveras. Både för att höja standarden men inte minst för att klimatanpassas och energieffektiviseras.

Fyra förlorade år

Politiker brukar ofta tala om ”förlorade år” när de ska recensera sin motståndares tid vid makten. Jag brukar hålla mig från att använda sådana nöta klyschor. Men när jag ska se tillbaka på de senaste åren är det svårt att landa i något annat.

Vi på Byggnads har uppvaktat politiker och tjänstemän på alla nivåer. Vi har demonstrerat på Sergels torg och lämnat över namninsamlingar.

Men när vi summerar mandatperioden kan vi bara konstatera att den nyliberala ideologin har fått gå före verklighetens behov. Och tusentals byggnadsarbetare har fått betala priset.

Kim Söderström

Förbundsordförande Byggnads

Nooshi Dadgostar

När du läser detta kanske du precis kommit hem, hämtat barnen på förskolan eller varit på affären och handlat mjölk. Kanske är det nyvaken helgmorgon, Ring så spelar vi och en långsam kopp kaffe. Livet pågår i det lilla. Det är i sådana stunder som jag kan roa mig med att undra - vad gör de superrika just nu? Antonia Ax:son Johnson till exempel, som äger Hemköp och Willys, har nu en egen förmögenhet på 126 miljarder kronor.

Kanske äter hon också ostmackor och glömmer mjölkpaketet framme. Kanske löser de rika också Melodikrysset men vann inget badlakan den här helgen heller. Eller så har de betjänter som serverar espresso och någon grönaktig smoothie eller nåt annat exklusivt. Det som fascinerar är: vad gör de med sina enorma rikedomar? De är svåra att göra av med på hundra livstider, hur blir det då en vanlig morgon? En sak är jag säker på: de superrika sitter inte och oroar sig för hushållsekonomi vid frukostbordet.

Sverige har aldrig haft så många miljardärer och på samma gång har majoriteten fått det sämre. Hyror, räntor, energi, mat - allt har blivit dyrare. En barnfamilj betalar cirka 30 000 kronor mer - en hel månadslön - per år för matinköpen nu än 2023.

Det som också är säkert är att det finns bättre användning för samhällets resurser och människors surt förvärvade slantar än att de ska läggas på hög på svällande bankkonton.

Missförstå mig rätt, jag är helt för framgång. Men som hänt i vårt land är inte framgång. Det är hamstring av resurser. Att höja priset på smör är inte innovation - det är ett rån.

”Bit ihop” manade statsminister Kristersson när han rullade ut nedskärningar över hela landet - men varför är det alltid arbetarklassen som ska bita ihop? Med lägre a-kassa, högre matpriser och höjda hyror? Varför är det funktionshindrade, som inte får den personliga assistans de behöver, som ska bita ihop? Varför är det seniorer, som slitit ett helt yrkesliv, som ska bita ihop och betala med låga pensioner?

För Ulf Kristersson och Jimmie Åkesson själva fick tillsammans med övriga höginkomsttagare skattesänkningar på minst 6000 kronor i månaden. En kassörska betalar idag högre skatt än butiksägaren. Medan de allra flesta biter ihop så att käkarna knakar lever vissa väldigt gott.

De fem rikaste svenskarna äger lika mycket som halva Sveriges befolkning. De köper inte bara yachter och jetplan. De köper politisk makt. De köper politiker. Våra skolor dräneras för att de ska få ut sina vinstpengar. Vården är ständigt under hot.

Vår bästa chans är att hålla ihop och det är också det värsta högern kan tänka sig. De rika vill att vi kollar på varandra - så att vi inte tittar på dem. Därför pekar de ut syndabockar och avleder vår uppmärksamhet. Sverigedemokraternas - och Donald Trumps - största fokus är att skapa så mycket bråk, oro och osäkerhet att vi helt missar den klassiska högerpolitiken.

Det är den äldsta strategin i världen. Splittra och erövra. De gör det för att vi inte ska märka hur de drar ner i vår vård, i våra skolor, i våra bostadsområden, ger sig själva och andra skattelättnader.

Det är lätt att bli besviken över denna korrupktion. Men långt där inne finns ett hjärta, våra ideal. Det behöver inte vara så här. Detta är beslut fattade av människor och vi, svenska folket kan i valet 2026 välja en annan väg.

Lika livsviktigt som ostmackor och långsamma morgnar är jämlikhet och frihet - att vården finns där när vi behöver den, att våra ungar kan växa upp tryggt, att våra äldre tas hand om i omsorgen. Resurserna finns - det gäller att de hamnar rätt, de ska gå till att bygga Sverige starkare. Det handlar valet 2026 om. Och det får faktiskt vara nog med att matjättar, elbolag och banker skinnar svenska folket. I valet i september kan vi sätta stopp för det.

Jag är trött på att vi ställd mot min granne. Jag är trött på de som säger åt oss att bekämpa varandra. Jag vill följa Sveriges stolta tradition byggd på jämlikhet, arbetarklassens stolthet, längtan efter frihet.

Vi är redo för något annat. En annan typ av politik. Inte rädlans politik. Inte hatets politik. Inte våldets politik. Utan hoppets politik. Som kan laga det som är sönder i det här landet. Som bygger upp samhället och tar tillbaka det som är vårt. Jag hoppas du kommer med i bygget.

Nooshi Dadgostar

Partiordförande Vänsterpartiet

Urban Pettersson

Foto: Anna Ledin Wirén

Urban Pettersson Ordförande för Elektrikerförbundet sedan 2019. Jag har varit medlem i elektrikerförbundet i 41 år och fackligt aktiv den största tiden av mitt yrkesliv. Vi organiserar i huvudsak elektriker i entreprenadbranschen, men vi har flera yrkesgrupper som till exempel på ett av vårt minsta avtal för reparation av allt från tvättmaskiner till mobiltelefoner. Våra arbetsplatser är nästan alltid hos en kund. Allt ifrån stora byggen till privatpersoner. Våra medlemmar är en viktig förutsättning för den gröna omställningen när samhället ska växla från fossila drivmedel till el behövs våra medlemmar. Vi har en trygg och stabil arbetsmarknad där den huvudsakliga anställningsformen tillsvidare och heltid.

Utmaningar just nu

Vi har sett att arbetsmarknaden för elektriker inte är lika stark som tidigare den gröna omställningen har stannat av till exempel har installationen av solpaneler har minskat kraftigt. Stora gröna industrisatsningar i norra Sverige har problem med finansieringen, bostadsbyggandet har mer eller mindre upphört. Även fast vi inte har särskilt hög arbetslöshet så syns tydligt konsekvenserna av detta för eleverna på elprogrammet som har svårt att få praktikplats och allt för få lärlingar anställs. De största fysiska arbetsmiljöutmaningarna är arbete med armarna över huvudet eller att stå på knä stora delar av våra installationer är i taket eller på golvet. Tidspresen på våra byggen är en utmaning som leder till en ökad trängseln på arbetsplatserna. Vi jobbar mot ett datum när vi ska vara klara ju närmare vi kommer dead line desto mer ökar stressen och riskerna för olyckor. Den psykosociala arbetsmiljön är också en utmaning på en mansdominerad arbetsplats vi har ofta svårt om att prata om hur vi mår och vad vi känner. Verktyg och material har förbättrats och utvecklas stadigt och även fast vi har mer att göra har det blivit bättre. Där emot ser vi inte samma förbättring med tidspresen det är något som vi jobbar med hela tiden men problemet kvarstår. Även om många växlar karriär så är den faktiska snittpensionsåldern ca 62 år för våra medlemmar som blir kvar i branschen.

Politiska beslut som kan underlätta

Vi behöver en regering som inte passivt väntar ut lågkonjunkturen och säger framför allt till arbetarna att ni får hårda ut. Regeringen skulle ha satsat på bland annat infrastrukturen, elproduktion, järnvägar, vägar samt bostadsbyggande. Om man dessutom skulle bedriva en industri-

" Vi behöver en regering som inte passivt väntar ut lågkonjunkturen och säger framför allt till arbetarna att ni får hårda ut."

politik som gynnat den gröna omställningen skulle vår arbetsmarknad vara betydligt bättre. Vi har legat på rekordhög arbetslöshet i samhället och rekordlåga regeringsåtgärder. Med en politik som stimulerat byggande skulle vi kunna ta emot fler ungdomar till vår bransch. För att få fler att stanna kvar i vår bransch behöver pensionssystem reformeras, det är djupt orättvist att våra medlemmar som börjar jobba i 20 årsåldern ska ha samma rikt ålder som till exempel akademikerna när dom är ca 28 år. Det måste lösas på ett rättvisare sätt.

Erfarenheter från de senaste fyra åren

Bristen på en klok arbetsmarknads, industri och byggpolitik har gjort att vår bransch inte har växt på de sätt jag skulle önska. Bristen på lärlingsplatser som vi haft de senaste åren kommer märkas kommande år, då kommer vi att ha flaskhalsar för det inte finns tillräckligt med elektriker vilket kommer att försena viktiga investeringar i vårt samhälle. Dessutom behöver vi stärka vår beredskap på energi och el området efter Rysslands anfallskrig i Ukraina är det tydligt att de som borde vara civila elanläggningar blir militära mål med syfte att skapa lidande bland civilbefolkningen här har regeringen gjort allt för lite.

Avslutning

I år är det valår och vi kommer nog att höra många vackra löften om lägre skatt hårdare tag mot brottsligheten och sänkta bensinpriser. Det är lätt att tro att just jag kan bli en vinnare om man bortser ifrån att allt det där ska finansieras genom besparingar som man inte vet i förtid om vem eller vilka som drabbas. Det gäller att försöka att titta igenom det bruset och fundera på de viktigaste frågorna. Kommer jag att ha ett jobb någonstans att bo, en sjukvård när jag behöver den, en pension att leva på. Detta är frågor som politikerna behöver ta ansvar för först. Tidö gänget har visat vems sida dom står på. Under denna mandatperiod har skattesänkningar gjorts till de rikaste och en uppamning att hårda ut till övriga. För min del rådet det inga som helst tvivel på att Magdalena Andersson är den som kan göra livet bättre för arbetare.

Urban Pettersson

Förbundsordförande Elektrikerförbundet

Ulrika Falk

Intervju med kommunstyrelsens ordförande Ulrika Falk (S) om Hallstalyftet.

I år är det valår - allas vår möjlighet att påverka samhällsutvecklingen de kommande fyra åren. Socialdemokraterna lokalt går till val för ett tryggare Hallstavik och satsar på Häveröbygden i stort. De lanserar nu en unik hemsida, Hallstalyftet.se, där man enkelt kan ta del av Socialdemokraternas lokala visioner och framtidssats-

"Vi Socialdemokrater vill bygga ett samhälle som håller ihop. Det handlar om att fortsätta göra riktade satsningar i Hallstavik och Häveröbygden för att öka tryggheten, minska arbetslösheten och stärka välfärden."

ningar för Hallstavik och Häveröbygden. På hemsidan går det även att följa projekt och satsningar som redan är på gång.

En viktig del av denna hemsida är att allmänheten kan komma in med egna inspel, idéer och åsikter kring förbättringar i samhället, i stort som smått.

Vi träffar Ulrika Falk, kommunstyrelsens ordförande, boende i Trästa i Häveröbygden och Socialdemokraternas första namn lokalt, för att ta reda på mer om Hallstalyftet.se.

Vad är Hallstalyftet.se?

Hallstalyftet.se är en hemsida som vi lanserat för att på ett lätt och tillgängligt sätt lyfta frågor som berör Hallstavik och Häveröbygden lite extra. Där presenterar vi vår vision för bygden via konkreta lokala frågor vi vill satsa på och förbättra.

Men det är inte bara en hemsida för att hämta information. Det är också en hemsida där invånare kan komma in med egna förslag på hur man vill förbättra hela Häveröbygden.

Vad har S för förslag för att förbättra Hallstavik och Häveröbygden i stort?

Vi ser flera områden som särskilt viktiga för Hallstavik och Häveröbygden i stort. Tryggheten är en viktig och grundläggande fråga – både i vardagen och i det offentliga rummet. Därför vill vi se fler poliser, ordningsvakter och trygghetskameror. Det är också därför vi gör stora satsningar på sjukvården och skolan, och även har infört en trygghetsfond. En fond som gör det möjligt för föreningar och organisationer att anordna trygghetskapande aktiviteter och evenemang. Vi sätter även jobben först för att kunna stärka välfärden. Alla som kan jobba ska jobba eller utbilda sig för att få ett jobb. Allt detta för att Hallstavik och Norrtälje kommun kan bli den tryggaste kommunen i hela Sverige. Tryggheten kommer alltid vara en högt prioriterad fråga för oss.

En annan viktig fråga är såklart vattenkvaliteten. Att ha tillgång till bra vatten i kranarna är helt avgörande för både boende och företagande, och där behöver vi fortsätta arbetet med förbättringar. Det inkluderar satsningar på upprustning av befintliga VA-nätet.

Vi kämpar för bättre vägar och vi vill även se bättre lösningar för kollektivtrafiken, till exempel en fungerande och trygg vänthall. Många har pratat om en ny vänthall i Hallstavik i närmare tjugo år. Men nu har vi tagit beslut om investeringspengar och om allt går enligt vår och kommunens plan ska en ny vänthall börja byggas nu i vår – vi Socialdemokrater fortsätter kämpa för att den ska stå klar innan höstkylan kommer!

Vad gör Hallstavik och Häveröbygden så speciellt?

Här är det nära till allt man kan önska av ett mindre samhälle! Naturen, speedway, idrottsanläggningar, badhuset, kultur och möten i Folkets hus, skolan, vårdcentralen och äldreboendet. Jag trivs och känner mig väldigt trygg här.

Kan man komma in med förslag på förbättringar och prioriteringar?

Precis! Det är en av huvudtankarna med Hallstalyftet.se – att alla som har en idé eller fundering kring en samhällsförbättring ska kunna lämna in ett förslag. Det kan handla om både stora och små frågor. Målet är att fler ska känna sig delaktiga i den lokala utvecklingen och dialogen mellan alla invånare och oss förtroendevalda stärks.

Vad har Socialdemokraterna gjort för Hallstavik och Häveröbygden sedan ni fick makten för lite mer än 1 år sedan i kommunen?

Under den här relativt korta tiden som vi varit en del av styret har det faktiskt hänt en hel del i Hallstavik. Ett av de större besluten är inrättandet av en familjecentral, som förhoppningsvis kan öppna redan under våren. Där ska nyblivna familjer kunna få nära stöd och hjälp i både stora och små frågor. Vi har även jobbat hårt för att, som nämnt tidigare, få igång byggandet av en ny vänthall – något som förhoppningsvis börjar byggas under våren.

Vi har även gjort satsningar inom kulturen och idrotten. Under sommaren planeras kulturskolan i Hallstavik att flytta från sina gamla nedslitna lokaler till gymlokalerna inne på Hallsta skola. Som såklart ska rustas upp! Vi fortsätter även arbetet med att utveckla och bygga den nya sporthallen, en fråga som vi vet engagerar många i hela Häveröbygden. Så på lite mer än ett år vid makten har vi Socialdemokrater tillsammans med våra samarbetspartier fått igenom och påbörjat flera stora satsningar i de norra kommundelarna.

Varför ska man rösta på Socialdemokraterna i kommunvalet i Norrtälje kommun?

Vi Socialdemokrater vill bygga ett samhälle som håller ihop. Det handlar om att fortsätta göra riktade satsningar i Hallstavik och Häveröbygden för att öka tryggheten, minska arbetslösheten och stärka välfärden. Vi prioriterar sjukvården, äldreomsorgen och barns och ungas uppväxtvillkor, där trygghetsatsningar genomsyrar helheten. Vi vill se att hela kommunen utvecklas och lever, inte bara staden.

Carita Holmberg

Linda Palmetzhofer

Arbetare ska ha råd att leva

Varje dag ser Handels medlemmar till att samhället fungerar. De öppnar butiker, fyller hyllor, packar varor på lager och möter människor med service och professionalism. Det är arbeten som håller Sverige igång – men för många som gör jobbet är vardagen ändå ekonomiskt otrygg.

Allt fler har svårt att få pengarna att räcka. Höjda priser på mat, boende och el slår hårt, samtidigt som många i handeln inte får arbeta så mycket som de vill. Ofrivillig deltid är vanligt, och för den som inte får ihop tillräckligt många timmar blir konsekvenserna konkreta. Det kan handla om att skjuta upp ett tandläkarbesök, avstå från medicin eller leva med en ständig oro för nästa räkning. När bemanningen dessutom minskar ökar pressen på dem som är kvar på jobbet.

Det här är inte individuella misslyckanden. Det är resultatet av politiska beslut – och av en utveckling där klyftorna i samhället har vuxit. I valåret hörs ofta röster som vill ställa människor mot varandra: mellan de som arbetar och de som inte gör det, eller mellan människor med olika bakgrund. Men den verkliga skillnaden går någon annanstans. Den går mellan dem som arbetar och sliter varje dag och dem som redan har de största resurserna. Mellan vanligt folk och de riktigt rika.

För Handels handlar valåret ytterst om trygghet, rättvisa och möjligheten att leva på sin lön. Det ska gå att stanna hemma när man är sjuk utan att straffas ekonomiskt. Den som blir av med jobbet ska kunna klara sin ekonomi medan man söker nytt. Efter ett långt arbetsliv ska pensionen räcka till ett värdigt liv – och det ska vara självklart att ha råd att gå till tandläkaren. I dag ser det inte ut så för många av Handels medlemmar. Därför driver vi på för slopat karensavdrag, stärkt a-kassa och högre och rättvisare pension. Men också för att kostnaden att gå till tandläkaren ska vara ungefär densamma som för att gå till läkaren.

När politiken backar från kollektiva lösningar och i stället lägger allt större ansvar på individen, slår det hårdast mot dem med lägst inkomster. Dyrare mediciner, borttagen fri tandvård för unga vuxna och försämringar i trygghetsystemen är inte abstrakta reformer – de påverkar människors liv här och nu. Det skapar otrygghet och minskar framtidstron.

Handels medlemmar vill göra rätt för sig. De arbetar, be-

"När politiken backar från kollektiva lösningar och i stället lägger allt större ansvar på individen, slår det hårdast mot dem med lägst inkomster."

talar skatt och bidrar till samhället. Men tryggheten håller inte hela vägen. Därför tar Handels kampen för ett samhälle där det går att leva på sin lön, inte bara överleva. Där trygghet inte är ett privilegium för några få, utan något som gäller alla som jobbar. Där de som arbetar i butik eller på lager ska ha samma rätt till ett värdigt liv som den som äger företaget.

Ska Sverige hålla ihop krävs politiska beslut som minskar klyftorna och stärker vanligt folk. Handels medlemmar gör sitt jobb – varje dag. Nu måste politiken börja göra sitt.

Linda Palmetzhofer
Förbundsordförande, Handels

■ KOMMER DU RÖSTA?

PETTER AVERBÖ - Handels

Jag ska självklart gå och rösta. Med risk att låta högtravande så tycker jag att det är en medborglig skyldighet i ett demokratiskt samhälle, oavsett vad man röstar på. Tyvärr är engagemanget hos folk lägre än det borde vara.

Det är ett val med många viktiga frågor för mig bl.a. 6-h arbetsdag, karensen, arbetslösheten och vinstuttagen ur välfärden.

500 000
arbetslösa
31 december
2025

UNEMPLOYMENT

■ ARBETSLÖSHETEN STIGER

Arbetsförmedlingens neddragningar – konsekvenser och politiska perspektiv

Arbetsförmedlingen bantas ned

Under 2023 och 2024 har Arbetsförmedlingen minskat sitt antal anställda med flera hundra personer. Bakgrunden till detta är att myndighetens budget för personal har krympt, vilket har lett till att färre resurser finns tillgängliga för att hjälpa arbetslösa. Den konservativa regeringen, med stöd av Sverigedemokraterna, har beslutat att minska anslagen till Arbetsförmedlingen med över 250 miljoner kronor under 2024.

Ett kontroversiellt beslut i tuffa tider

Detta beslut har väckt starka reaktioner, särskilt eftersom arbetslösheten i landet stiger och nu ligger på nästan 10 procent. Vid slutet av 2025 var över en halv miljon personer inskrivna som arbetslösa. Tyvärr visar prognoserna att situationen inte ser ut att förbättras under det kommande året.

Politiska motiv och historisk kontext

Den här utvecklingen är oroväckande, men inte oväntad. En konservativ regering brukar ofta prioritera kapitalets intressen framför vanliga människors. Historiskt har svensk politik sedan slutet av 1800-talet präglats av konflikten mellan arbete och kapital, där det ständigt pågår en dragkamp om hur de ekonomiska resurserna ska fördelas. Denna konflikt ligger till grund för den höger-vänster-skala som ofta diskuteras inom svensk politik, där vänstern traditionellt försvarar arbetets intressen och högern kapitalets.

Arbetsmarknaden och dess utmaningar

Frågan är då hur neddragningar på Arbetsförmedlingen hänger ihop med relationen mellan arbete och kapital. När arbetslösheten ökar minskar värdet på den arbetade timmen. Precis som på andra marknader styrs arbetsmarknaden av relationen mellan utbud och efterfrågan. Ett stort antal arbetslösa pressar löneutvecklingen, och fackförbunden får svårare att driva igenom löneökningar när utbudet av arbetskraft är högt. Detta minskar arbetsgivarnas lönekostnader. Att minska antalet handläggare på Arbetsförmedlingen, som är den myndighet som ska hjälpa människor in i arbete, är därför kontraproduktivt och gynnar i slutändan endast kapitalet.

Prognoser visar dessutom att Arbetsförmedlingen kommer att lämna tillbaka 3,6 miljarder kronor till statskassan – pengar som skulle kunna användas till att stödja

människor i arbete eller studier under en period av rekordhög arbetslöshet. Att dessa medel inte används är ett systemfel. Arbetsförmedlingen behöver både mandat och flexibilitet att använda sina anslag där behoven är som störst.

Politiska konsekvenser och väljarnas val

Att den borgerliga regeringens agerande inte är någon överraskning förvånar mig inte. Det som förvånar är snarare att Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna tillsammans får 52,6 procents stöd bland arbetarväljare. Det innebär att många arbetare ger sitt stöd till politiska krafter som driver en politik som i huvudsak gynnar kapitalet snarare än arbetets intressen.

Syftet med denna text är inte att ge moraliska eller ideologiska pekpinnar. Min enda uppmaning är att alla själva fördjupar sig i frågan inför valet i september. Vi har alla en röst och kan använda den fritt utifrån vår bästa förmåga. Se till att din röst gynnar dig själv, din familj och dina arbetskamrater. Viktigast av allt: gör din plikt och rösta!

Aleksandar Srndovic

■ KOMMER DU RÖSTA?

MATILDA ALDORSSON - Pappers

Ja jag kommer rösta. Demokrati är ingen självklarhet och inget man ska ta för givet! Är man missnöjd kan man i så fall visa sitt missnöje genom att rösta blankt! Jag röstar för att kunna påverka, jag vill ha ett regeringsbyte!

Välfärden och jämställdhet är frågor som engagerar mig. Med två barn i skolåldern önskar jag mer resurser till skolan men även till vård och omsorg.

Håkan Svärdman

Pensionsfrågan är kidnappad inför riksdagsvalet

Det är nu mindre än sju månader kvar till höstens riksdagsval. Om jag ska våga mig på en inte allt för djärv gissning kommer valrörelsen att domineras av oroligheterna i världen, sjukvården, massarbetslösheten samt brottsligheten i landet. Frågor som berör de flesta av oss i vår vardag - in på bara skinnet. Partierna som har de bästa svaren och störst förtroende i dessa frågor förtjänar givetvis också att bilda en riksdagsmajoritet för Sveriges nästa regering. Men jag önskar att fler välfärdsfrågor än sjukvården får ta en större plats i valdebatterna. För det finns onekligen utmaningar. På 1980-talet spelade Sverige i en liga för sig när det gällde jämlikhet

och trygghet i förhållande till jämförbara länder. I dag saknar vi pallplats på de flesta välfärdsområdena. Vi kan emellertid inte trösta oss med att glädjas åt andra länders förbättringar. Vi har enkelt spelat bort oss själva. Och det har vi gjort rejält när det gäller pensionerna.

I mitten av 1980-talet hade vi ett allmänt pensionssystem som gav en genomsnittlig industriarbetare en pension som motsvarade 93 procent av dennes tidigare lön efter skatt. Sedan dess har vi infört ett nytt pensionssystem som skulle vara minst lika bra som det gamla. Efter ett kvarts sekel i drift har vi facit; industriarbetarens allmänna pension har rasat ned till drygt 50 procent av lönen efter skatt. Nästan hälften har försvunnit. En del av förlusten har kompenseras av en allt bättre tjänstepension,

men långt ifrån tillräckligt. Detta om något tycker jag borde kvala in som en högst angelägen valfråga. Partiernas valstrategier tycker annorlunda, om jag ska döma efter vilka frågor de har valt att prioritera i sina förslag till årets statsbudget och i de senaste sakpolitiska kampanjerna. Givetvis är de medvetna om pensionssystemets eländiga tillstånd och alla partier har lyft löst skisserade förslag för att stärka pensionärernas ekonomi.

Bland annat vill Moderaterna införa ett nytt skatteavdrag som endast ska gälla för inkomstbaserade pensioner, för att stärka arbetets betydelse för pensionen. Avdraget ska däremot inte gälla för garantipensionen. Liberalerna vill minska pensionsgapet mellan kvinnor och män genom att intjänade pensionsrätter ska delas lika vid skilsmässa. Ett förslag som även gillas av Kristdemokraterna. De vill dessutom utreda om nivån på garantipensionen ska påverkas av att man är gift eller inte. I Tidö-familjen är Sverigedemokraterna ensamma om att kräva höjd pensionsavgift för att lyfta pensionerna. Ambitionen hos Centerpartiet är att säkerställa grundskyddet för pensionärerna. Socialdemokraterna vill utreda vad de kallar för en arbetarepension som dels ska höja pensionen för personer som arbetat i minst 40 år, dels öppna för delpension utan att påverka pensionen negativt. Ett förslag som ska betalas med höjd pensionsavgift. Vänsterpartiet säger att de vill höja pensionerna. Miljöpartiet instämmer, men mest för de med lägst pensioner.

■ KOMMER DU RÖSTA?

LOWISA IVMAN ANDERZON - Kommunal

Jag kommer att rösta i alla de tre val som jag har rätt att rösta i!

En av mina viktigast frågor att alla ska kunna få gå till ett jobb som är tryggt och komma hem levande.

Alldeles för många är utan jobb, utan arbetskamrater, utan trygghet utan lön och det är inte ok.

Samtidigt finns de som går till ett jobb bara när de rings in eller går till ett otryggt jobb där de långsamt blir sjuka av arbetet.

Därutöver har Pensionsgruppen, där samtliga riksdagspartier ingår och som har till uppdrag att vårda pensionsystemet, kommit överens om att höja åldersgränsen för pensionsuttag och att en så kallad pensionsgas ska monteras för att överskottet i systemet ska kunna delas ut till pensionärer och pensionssparare. Tyvärr otillräckligt för att infria löftet om en pensionsnivå på 60 procent av slutlönen som gavs när dagens system infördes. Det krävs mer. Pensionsgasen är en del av lösningen, men den behöver bli kraftfullare och kombineras med en höjning av pensionsavgiften från dagens 17,21 till 18,5 procent samt en modernisering av garantipensionen. Då kan utställda löften infrias.

Ansvar vilar alltså tungt på Pensionsgruppen, som hittills har haft förtvivlat svårt att samlas kring gemensamma reformförslag. Inte blir det lättare av att gruppen har diskvalificerat enkel majoritet, utan kräver enighet för att förslag ska vinna laga kraft. Pensionsgruppen har därför i praktiken kidnappat pensionsfrågan och därmed berövat oss väljare möjlighet att utkräva ansvar och agerande. Ska den fritas krävs att ett eller flera partier lämnar i gruppen. Knappast sannolikt, men jag kan ju ha fel.

Håkan Svärdman

Pension- och försäkringsexpert hos Folksam

ERIK REHNÉ - Pappers

Att få rösta i ett val är en demokratisk rättighet som inte var självklar för våra förfäder. De slet med blod, svett och tårar för att ALLA medborgare skulle få chansen att påverka sina liv.

Bara för att det är en grundläggande rättighet idag måste man komma ihåg att det kanske inte förblir det såvida vi inte förvaltar det.

Därför tänker jag rösta. För ett mer jämlikt och rättvist samhälle

Malin Ragnegård

Kommunal organiserar Sveriges vanligaste yrke

Kommunal är det största LO-facket med nära en halv miljon medlemmar i kommuner, regioner, kyrkan och privat sektor. Medlemmarna finns i välfärden och arbetar med att ge omsorg till barn, äldre och sjuka; med personlig assistans, lokalvård, lokaltrafik, räddningstjänst – med mera. I medlemskåren återfinns Sveriges vanligaste yrke: undersköterska.

"Vi vill se reglering av personaltätheten och barngrupp-ernas storlek i förskolan, samt bemanningsriktlinjer i äldreomsorgen."

Medlemmarna i Kommunal jobbar i verksamheter med syftet att vardagen kan rulla och att alla kan leva värdigt oavsett ålder, hälsa och funktioner. Ett robust samhälle, som inte kollapsar vid en kris eller ett angrepp, hänger på deras insatser: Människor som inte kan ta sig någonstans för egen maskin behöver skyddas. Skolan måste hållas i gång. Patienter måste få mat. Om smitta börjar spridas, måste den stoppas.

Underbemanning, minutstyrning och stresslarm

De här samhällsviktiga verksamheterna går i många fall på knäna till följd av nedskärningar. Personalen i vård och omsorg har i årtal larmat om att man inte bara saknar bemanning för att hantera oförutsedda händelser - man har inte tillräcklig bemanning för att hantera helt vanliga dagar. En majoritet av medlemmarna i äldreomsorgen är nu så stressade och slitna att de överväger att byta jobb. Många har redan sagt upp sig, gått ner på deltid för att klara pressen eller drabbats av utmattning. Vårdssektorn toppar sjukskrivningsstatistiken.

Personal som slår larm gång på gång borde vara anledning till åtgärder på bred front. Men välfärden tillåts fortsätta vara underbemannad, underfinansierad och underprioriterad. Bemanningen i förskolan är så låg (barnens vistelsetider och kraven på personalen har ökat, men inte resurserna) att förutom stressen så uppger mer än var fjärde barnskötare i Kommunals undersökning från 2024 att otillräcklig bemanning utgör en risk för barnen dagligen eller minst en gång i veckan. Dessutom är styrningen många gånger ett problem, särskilt den strikta minutstyrning som gör att medlemmar i hemtjänsten utsätts för etisk stress i jobbet - de hinner inte alltid ta av ytterkläderna hos brukare för att det är så knäppt med tid - och utsätts för trafikfara när de trampar gasen i botten mellan besöken.

Tunga rapporter och varningar från myndigheter

Krisen i välfärden har som sagt pågått länge, men när krigs-, terror- eller extremväderhändelser målas upp, blir fler påmind om att den finns. Socialstyrelsen har konstaterat att sjukvården inte kan hantera en masskadehändelse, och att äldreomsorgen präglas av en obalans mellan krav och resurser. Nyligen slog Arbetsmiljöverkets generaldirektör larm om att arbetsmiljön inom sjukvården är livsfarlig. Tre av fyra arbetsplatser prickas när myndigheten gör inspektioner.

Efter covidpandemin konstaterade flera tunga rapporter att äldreomsorgen led av kraftig underbemanning. Men lärdomen omsattes aldrig i verkligheten.

Politik som inte gör jobbet

Under mandatperioden har regeringen gjort väldigt lite

för att stärka välfärden. Det drabbar alla som är i behov av omsorg - våra barn och äldre, och alla som har behov av att åka kollektivt till jobbet eller som vill kunna lita på att beredskapen finns när den behövs. Kort sagt - alla oss som är i behov av en stark och välfungerande välfärd. Och det drabbar också välfärdsarbetarna, medlemmarna i Kommunal. I stället har en stor del av budgetutrymmet ägnats åt skattesänkningar för dem som redan har det bra. Migrationspolitiken har bidragit till att människor försvinner från välfärdsyrkena, i stället för att stärka dem. Ett litet ljus i mörkret har utgjorts av äldreomsorgslyftet, utbildningssatsningen för yrkesaktiva i äldreomsorgen som regeringen bestämde sig för att förlänga i stället för att avsluta. I många kommuner har verksamheter skurits ned, antingen öppet eller med smygåtgärder som att inte förlänga tillfälliga anställningar eller tillsätta vikariat. Kombinationen inflation, budgetregler och otillräckliga statliga medel har landat rakt i knät på medlemmarna i Kommunal.

En politik som stärker välfärden och dem som arbetar i den

Ett robust samhälle räddar människor inte bara i kris och krig, utan varje dag. Där finns engagerade arbetare vars lojalitet mot jobbet många gånger utnyttjas av arbetsgivarna. Medlemmarna i Kommunal kämpar för sin rätt, och säger ifrån. Men det behövs också draghjälp av alla andra som tycker att välfärden är avgörande för ett fungerande samhälle. I valrörelsen trycker Kommunal hårt på att välfärden måste stärkas rejält. Behoven av välfärd kommer att öka, särskilt med en åldrande befolkning. Vi vill se reglering av personaltätheten och barngruppernas storlek i förskolan, samt bemanningsriktlinjer i äldreomsorgen. Statsbidragen till välfärden behöver höjas och indexeras. Och sist men inte minst: välfärdsarbetarna måste sluta dubbelbestraffas vid sjukdom. Karensavdraget måste avskaffas!

Malin Ragnegård

Förbundsordförande, Kommunal

The logo for Kommunal, featuring the word "Kommunal." in white, bold, sans-serif font on a solid red rectangular background.

Jim Svensk Larm

Foto: Per Lindberg

Måndag morgon klockan 06. Jag är på väg hem från sista nattpasset på långveckan. 64 timmar på bruket. Vägen är dåligt plogad och samhället börjar vakna. Barnen ska till förskolan och skolan. Funderar över hur samhället fungerar för oss. Vi håller hjulen snurrande, men vem håller samhället snurrande för oss?

Vi som jobbar i pappersindustrin gör det möjligt att ersätta plast med produkter av förnybar råvara. Vi jobbar kvällar, helger och nätter för att produktionen ska fortgå. Vi bidrar till välfärden varje dag, året om. Men samtidigt drar sig samhället längre ifrån oss. Vi möter frågor som: Behöver ni verkligen sova åtta timmar efter jobbet? Kan ni inte hämta barnen tidigare? Vi ser resurserna till skolan minska, äldreomsorgen gå på knäna och busslinjer dras in. När vi ska hämta ut medicin finns skyltar med apotek men ingen har lagret. Vi får åka runt för att hitta rätt medicin. När vi blir sjuka kan vi inte jobba hemifrån för att slippa karensavdraget. Vi gör det rätta och stannar hemma för att inte sprida smittan och vi straffas ekonomiskt för

"Otryggheten har ökat, resurserna till skolan minskat och antalet miljardärer ökar samtidigt som antalet barn som bor i hushåll med försörjningsstöd ökar."

det. Ett straff som slår hårdast mot just oss som inte kan utföra jobbet hemifrån.

Det här är verkligheten för oss som håller Sverige igång. Och det är därför politiken behöver oss. För vi vet vad som krävs: tillgänglig samhällsservice i hela landet, fungerande vägar, kollektivtrafik och apotek. Barnomsorg på kvällar, helger och nätter för oss som jobbar när andra sover. En sjukförsäkring och pension som går att leva på, trygghet när vi behöver den som mest. Men utvecklingen går åt fel håll. Otryggheten ökar, resurserna till skolan minskar och antalet miljardärer växer samtidigt som fler

barn växer upp i hushåll med försörjningsstöd. Det här är inte en slump. Det är resultatet av politiska beslut. Och politiska beslut kan vi påverka.

Det grundskydd vi har i Sverige kom inte av sig själv. Det byggdes av fackföreningar som organiserade sig och skapade politiska verktyg. För över hundra år sedan insåg arbetarrörelsen att kampen på arbetsplatsen inte räckte. Vi behövde påverka lagarna som styr arbetslivet och samhället. Därför bildades Socialdemokraterna som ett politiskt verktyg för att förbättra villkoren för arbetare. Genom facklig politisk samverkan har vi fått åtta timmars arbetsdag, semester, sjukförsäkring och pensioner. Inget av detta kom gratis. Det kom för att vi engagerade oss. När vi slutar engagera oss tar andra grupper plats. Då prioriteras fel frågor. Politiker beskriver en verklighet som vi inte känner igen. Och det märks redan idag. Färre fackliga företrädare sitter i riksdagen, regionen och kommunen. Det gör att vår vardag inte syns i besluten.

Vi måste våga säga det högt: facklig politisk samverkan är inte historia, det är framtid. Det är vårt verktyg för att se till att arbetare inte blir en bortglömd grupp i ett samhälle där kapitalet får allt större makt. När vi är med och påverkar politiken kan vi stoppa nedskärningar, vi kan se till att välfärden byggs ut, vi kan skapa trygghet för dem som sliter för att hålla Sverige igång. Men om vi lämnar politiken åt andra kommer besluten att fortsätta gå emot oss. Det är därför vi måste ta tillbaka inflytandet. Vi måste fylla riksdagen med människor som vet hur det är att jobba skift, som vet hur det känns att stå vid maskinen klockan tre på natten. Vi behöver fler fackliga röster som kan säga: så här ser verkligheten ut för oss som bygger landet.

Och vi ska inte skämmas för att säga att vi behövs. För vem ska annars berätta att barnomsorg på kvällar och helger inte är en lyx, utan en nödvändighet? Vem ska annars förklara att bilen inte är ett val, utan ett måste när kollektivtrafiken inte fungerar? Vem ska annars stå upp för att karensavdraget slår orättvist mot dem som inte kan jobba hemifrån? Det är vi som vet hur det är. Det är vi som kan göra skillnad. Men bara om vi tar plats.

Vi har gjort det förr. Vi har byggt ett starkt samhälle genom solidaritet och engagemang. Vi har stått enade och förändrat historien. Nu är det dags igen. Historien har visat att när arbetare tar plats i politiken förändras samhället. När vi lämnar platsen åt andra förlorar vi. Nu är det dags att ta tillbaka inflytandet. Rösta för fler fackliga röster i riksdagen. Rösta för ett samhälle där välfärden går före skattesänkningar för de rikaste. Rösta för att karensavdraget försvinner och barnomsorgen fungerar för oss som jobbar när andra sover. Framtiden avgörs inte av dem som står vid sidan av. Den avgörs av dig.

Och kom ihåg: varje gång vi har stått upp tillsammans har vi vunnit. Vi har stoppat orättvisor, vi har byggt trygghet, vi har skapat ett samhälle där människor kan leva ett värdigt liv. Det är inte bara en röst på en valsedel. Det är en röst för din vardag, för din familj, för din framtid. Det är en röst för att arbetare ska ha makt att forma samhället. Vi har gjort det förr. Vi kan göra det igen. Men bara om vi gör det tillsammans.

Jim Svensk Larm

Medlem i Pappers avd. 15

Jim är Pappers medlem i avdelning 15 - Iggesund

Karin Inde

Foto: Thron Ullberg

Musik är något som de allra flesta människor förväntar sig vid alla högtider genom livet. Det är också något du ofta identifierar dig med, som du använder som stämningshöjare, som avslappningshjälp eller kanske till och med som ljudblockerare i vissa situationer.

Trots musikens stora roll i de flesta människors liv, är det inte ovanligt att våra medlemmar får följdfrågan "...men vad jobbar ju med egentligen?". Att vara musiker, kompositör eller artist är något som ofta inte uppfattas som ett riktigt jobb.

Svensk musikbransch omsätter många miljarder årligen och Sverige är också ett av endast tre länder i världen (USA och Storbritannien är de två andra) som faktiskt inbringar mer i musikexport än vad musikimporten kostar oss, nettoexportör som det kallas.

I musiken råder dock, mer än någonsin, en så kallad superstar-ekonomi, där några få tar det mesta av dessa miljarder och där den stora merparten av utövarna - de som står för själva kärnan i techbolagens affärsidéer - ofta har svårt att ens försörja sig.

De flesta av våra medlemmar är också frilansare, ofta med egen firma. Det gör att de hamnar utanför landets trygghetssystem, trots att de betalar skatt och avgifter som alla andra. Vi har alltför många vittnesmål om hur våra medlemmar hamnar mellan stolarna hos A-kassan och utförsäkras av Försäkringskassan. Det här är något Musikerförbundet jobbar hårt för att förändra.

En viktig roll för oss är också att pressa lägstanivåerna för gager uppåt. Utöver våra kollektivavtal med de större kulturinstitutionerna, så är vår arbetsmarknad överlag ganska oreglerad och våra rekommendationer, vår så kallade riksminimatariff är synlig i branschen. Tariffen är både älskad och hatad, men den gör ett gott jobb för att hålla upp lägstanivåerna där kollektivavtal idag saknas. Vi jobbar förstås hela tiden på att få till fler avtal.

AI-utvecklingen är en annan stor utmaning. Den riskerar att ta jobb och uppdrag från musiker och musikskapare och tills vi ser en reglerad upphovsrätt för träning av AI-modeller, ser vi utvecklandet av så kallade AI-musiktjänster som ren stöld. Här uppfattar vi att politikerna förstår problemet, men innan regelverken är satta kan vi inte räkna hem detta. Våra motparter är bland de största bolagen i världen.

"Genom kulturpolitiken investerar Sverige som land i en mångfald av kultur och musik!"

Sveriges kulturpolitik som i stora drag formades för 50 år sedan, har tillsammans med fackförbund och övrigt föreningsliv sett till att stävja denna superstar-utveckling något.

Genom kulturpolitiken investerar Sverige som land i en mångfald av kultur och musik, där både konserthus för symfoniorkestrar och studieförbundens replokaler, experimentella jazzklubbar och kommunala kulturskolor har fått verka sida vid sida.

Men nu blåser det andra vindar, där sittande kulturminister har uttalat att främsta fokus är att sänka skattefinansieringen och kulturen ska nu istället bredda sin finansiering med mer privata medel.

Det är en bra idé att skapa bättre incitament för företag och rika att investera i kultur, såsom i idrott, men - inte på bekostnad av offentliga medel. Kultur och musik, liksom idrott, är en viktig del i ett välfärdsland och i ett fungerande samhälle. Regeringens nedskärningar inom kulturen märks redan tydligt.

Om vi börjar betrakta mänskligt, kreativt skapande som något som bara är "nice to have" i ett samhälle, som något vi kan prioritera ner när vi till exempel behöver investera i ett starkare försvar. Vad har vi då kvar att försvara?

Detta är något som försvarsberedningen lyft i sin senaste rapport Kraftsamling, där till exempel insikten om kulturens betydelse i Ukraina efter Rysslands invasion har fått fäste, och kulturen har faktiskt fått ett eget kapitel i rapporten. Dock ännu inte kopplat till något anslag i försvarsbudgeten.

All forskning visar också att kultur, liksom idrott, ger oss människor sammanhang, mening, nya idéer och tankar och därmed inte minst ökad livslust. Och det kan också göra oss - kanske särskilt unga - mer motståndskraftiga gentemot kriminalitet.

I vilka sammanhang kommer du i kontakt med kultur eller idrott? Hur ser möjligheten för kreativt skapande ut i ditt liv idag?

Karin Inde
Musikerförbundets ordförande

Hanna Stymne Bratt

Intervju KSONs ordförande Hanna Stymne Bratt (S) – Hur står det till med sjukvården och äldreomsorgen i Norrtälje kommun?

En av väljarnas viktigaste frågor är sjukvård och omsorg. Det är för det mesta en fråga på regionnivå men undantag finns. Efter valet 2022 blev det

efter 16 år med Moderaterna vid makten, ett maktskifte i region Stockholm till ett S-styre. För lite mer än ett år sedan styr Socialdemokraterna lokalt i kommunen med. Så vi undrar hur det kommunala och regionala samarbetet inom sjukvården och äldreomsorgen sett ut den här mandatperioden och hur det påverkat Hallstavik och Häveröbygden.

Vi träffar Hanna Stymne Bratt, ordförande i kommunalförbundet sjukvård och omsorg (KSON), boende i Norrtälje stad och en av Socialdemokraternas toppkandidater till Stockholms regionfullmäktige och kommunfullmäktige i årets val.

Till att börja med, vad är KSON för något?

KSON är en unik samarbetsmodell mellan Norrtälje kommun och region Stockholm som tar hand om sjukvårds- och äldreomsorgsfrågor i hela vår kommun. KSON är ägare av Tiohundra som bland annat har Norrtälje sjukhus och vårdcentralen i Hallstavik. Vår kommun har stora geografiska avstånd och en åldrande befolkning så det är extra viktigt hos oss att sjukvården och äldreomsorgen hänger ihop och det är just det som KSON finns till för. KSON ansvarar också för förebyggande verksamhet såsom anhörigstöd och samverkan med brukare och pensionärsorganisationer. KSON och Tiohundra är unikt i hela Sverige och vi lyckas få väldigt god vård och omsorg för våra pengar. Det har gjort att flera sjukvårdspolitiker och beslutsfattare runt om i landet, men även från andra länder har kommit till vår kommun för att lära sig hur vi jobbar. Det visar att vi är på rätt spår för att ha en sjukvård och äldreomsorg i världsklass.

Vad har Socialdemokraterna gjort för Hallstavik och Häveröbygden i sjukvårds och äldreomsorgsfrågor sedan ni fick makten i regionen och kommunen?

Inom sjukvården och omsorgen har det märkts en hel del sedan vi började styra i regionen, men särskilt efter att vi bildade styre i kommunen. Vi har fått igenom två stora beslut. Det största är upprustningen av Norrtälje sjukhus, som stärker hela kommunens sjukvård. Det kommer innebära en ny och modern akutmottagning, utbyggd ambulanshall och fler operationssalar.

Ett annat stort beslut vi drivit och tagit är införskaffandet av en mammografibuss. Vi alla vet att bröstcancerscreening räddar liv och snart behöver inte kommunens alla kvinnor ta en ledig dag från jobbet för att åka in på mammografi i Stockholm eller Uppsala eftersom det kommer att finnas här.

I Hallstavik satsar vi på inrättandet av en lokal familjecentral, som planeras att öppna under våren. Där kan familjer få gott stöd och hjälp i stora som små frågor. Med allt från barnvårdscentralen (BVC), barnmorskemottagningen (BMM), öppen förskola och kommunens socialtjänst under ett och samma tak. Hallstaviks vårdcentral är en av de bästa i hela vår region.

Vad gör Hallstavik och Häveröbygden så speciellt?

Hela vår kommun är fantastisk och Häveröbygden lika så. Vi har skärgård, tätorter, jordbruk och bruksbygd. Häveröbygden har allt, tätorten, kust, skogar, jordbruk och inte minst den historia som finns i och kring bruket. Fol-

"Vi vill att Hallstaviks vårdcentral ska fortsätta utvecklas. För att personalen inom vården och omsorgen ska få bättre villkor och för att alla ska känna sig trygga med att vården och omsorgen finns där och när den behövs."

kets Hus i Herräng är en pärla och Folkets Hus i Hallstavik en viktig samlingsplats för hela Häveröbygden och kommunen. Häveröbygden har en stolt historia som märks i hela samhället.

Vad har S för förslag framåt kring förbättringar inom sjukvården och omsorgen i Hallstavik och Häveröbygden i stort?

Under våren inför vi arbetsskor för personal i äldreomsorgen, omsorgen och sjukvården. Faktum är att sjukvårds- och äldreomsorgspersonal går flera tusentals steg varje dag. Det är inte mer än rätt att alla dessa vardagshjältar får schysta arbetsskor!

Vi utvecklar Hallstaviks vårdcentral med bland annat familjecentralen. För att ytterligare knyta ihop äldreomsorgen och sjukvården kommer det att finnas biståndshandläggare på vårdcentralen. Vi har förstärkt hemtjänsten och hemsjukvården och satsat mer på våra äldreboenden. Kristinagården och August Jansgården har fått välbehövliga renoveringar. På Norrtälje sjukhus har minnesmottagningen återöppnat, och i vår öppnar hudmottagningen. I vår permanentas också cancervården i Norrtälje, så man inte måste åka till Stockholm eller Uppsala för behandlingar.

Varför ska man rösta på Socialdemokraterna i region och kommunvalet i Norrtälje kommun?

Vi socialdemokrater tar ansvar för tryggheten i människors vardag genom en stark välfärd. Vi står upp för att alla ska ha tillgång till en fungerande sjukvård, en trygg omsorg och välfärd man kan lita på. Vi vill att Hallstaviks vårdcentral ska fortsätta utvecklas. För att personalen inom vården och omsorgen ska få bättre villkor och för att alla ska känna sig trygga med att vården och omsorgen finns där och när den behövs. Vi är garanten för att upprustningen av sjukhuset fullföljs och att mammografibussen kommer på plats. Med Socialdemokraterna får kommunen en politik som sätter människors behov och stöd först.

Carita Holmberg

Per-Olof Sjöö

Mitt namn är Per-Olof Sjöo och jag är ordförande för GS-facket. Tack för möjligheten att redogöra för vårt förbunds möjligheter och utmaningar.

GS-facket bildades 2009 genom en sammanslagning av Skogs- och Träfacket och Grafiska fackförbundet. Den ursprungliga tanken, som också utreddes seriöst, var att bilda ett starkt skogsindustriellt fackförbund där även Pappers självfallet hade en plats. I samband med att den utredningen hade jag faktiskt förmånen att få besöka er i Hallstavik, ett mycket intressant besök.

Idag är GS ett fackförbund som organiserar skogsbruk, träindustri, sågverk, förpackning och tryckerier. De allra flesta av våra medlemmar jobbar inom träindustrin som omfattar allt från små snickerier till stora golv, fönster eller dörrtillverkare. Många jobbar också inom den industriella hustillverkningen.

GS är ett utpräglat glesbygdsförbund, med tyngdpunkt i den traditionella träindustrin i Småland och Skaraborg.

I och med att jobben oftast finns på orter där alternativ sysselsättning är svår att finna har det alltid varit viktigt för förbundet att arbeta med näringspolitiska frågor. Det är två politikområden som är helt centrala för våra medlemmars fortsatta sysselsättning.

Det ena delar vi med Pappers, nämligen skogspolitiken och det andra, bostadspolitik, delar vi med Byggnads.

Om vi börjar i skogsbruket är det naturligtvis viktigt för oss att vi har ett aktivt och hållbart skogsbruk i Sverige. På senare år har skogspolitiken blivit alltmer konfliktfylld i och med skogens viktiga roll i klimatsammanhang. Det finns en intressekonflikt mellan de som anser att skogen gör mest nytta där den står och de som menar att ett aktivt, men ansvarsfullt, skogsbruk är bäst för klimatet.

Skogsbruket och dess intressenter har också skapat certifieringssystem (FSC och PEFC) för att på frivillig väg hantera de intressekonflikter som kan uppstå. Där har GS varit aktiva under många år.

Ett stort problem för oss är att hållbarhetsdiskussionerna runt svenskt skogsbruk företrädesvis handlar om miljö och klimat. Det är självfallet en oerhört viktig fråga, men hållbarhet inkluderar också den sociala aspekten.

De senaste decennierna har de stora skogsbolagen fragmentiserat skogsbruket. Man lägger ut såväl skogsvård som avverkning på entreprenörer som utsätts för en hård prispress av bolagen. Inom framförallt skogsvården har detta lett till en omfattande arbetskraftsimport. Det beräknas att ca 97% av all arbetskraft inom skogsvården (plantering och röjning) är utländsk arbetskraft.

Pressen på vårt skogsavtal är därmed monumental. Allt för många av de som kommer hit och arbetar i skogen

blir utnyttjade. Arbetet med att organisera dessa arbetare är särskilt komplicerat. Det är rörliga arbetsplatser med säsongsanställning och ofta svårt att kommunicera. Till detta ska läggas att för arbetare från tredje land är arbetstillståndet kopplat till anställningen hos den enskilde arbetsgivaren. Det är inte svårt att inse vilken tröskel det är för en sådan person att gå till facket och klaga på lön eller andra villkor.

GS har vid upprepade tillfällen drivit tvister trots att de drabbade inte varit medlemmar. Vi har till och med vid något tillfälle använt medel ur vår solidaritetsfond för att driva rättsprocesser åt arbetare som råkat illa ut i den svenska skogen.

Problemet är att de tvisterna drivs emot små entreprenörer som de facto är arbetsgivare, men oftast helt i händerna på de stora bolagen.

Därför har vi de senaste åren lyft frågan på ett med generellt plan. Så länge skogsbruket organiseras på detta sätt finns inga förutsättningar att bedriva skogsbruk på ett hållbart sätt. Numera har vi en etablerad dialog med de stora skogsbolagen för att diskutera denna typ av frågor och vi hoppas naturligtvis att vi kan komma fram till en lösning där branschen kan utvecklas istället för den självsvält som pågår just nu.

I den vidare förädlingskedjan har vi de senaste åren sett en fantastisk utveckling av det industriella träbyggandet. Fram till 1995 hade vi ett förbud mot att bygga trähus högre än två våningar. I och med vårt EU-inträde försvann förbudet och sedan dess byggs allt fler nyproducerade flervåningshus med trästomme.

Sedan kostnadskrisen har dock bostadsbyggandet rasat i Sverige. Vart fjärde jobb inom träindustrin har försvunnit, särskilt svårt läge är det för den traditionella småhusindustrin. Vi har inte byggt så få småhus i Sverige på 100 år.

Det beror inte på att vi förbyggt oss. Enligt Boverket behöver vi bygga 50 000 nya bostäder per år. I takt med att byggandet inte hänger med bygger vi därmed upp en ackumulerad brist på bostäder.

För oss i GS är det helt uppenbart att det här kräver politiska åtgärder. Branschen har aldrig varit så samlad kring behovet av politisk aktivitet. Trots detta har Tidö-regeringen varit helt kallsinniga till detta behov.

Regeringens handlingsförklaring är ett svek mot ungdomar som idag inte kan starta ett eget liv. Det är också ett svek mot glesbygden som sett många träindustrijobb försvinna trots att de behövs. Det är också ett svek mot den gröna omställningen av byggsektorn. Den klimatnytta som utvecklingen av den nya träbyggnadstekniken har lett till står på paus i väntan på politisk tillnyktring.

Per-Olof Sjöo

Förbundsordförande, GS-facket

Johannes Salo

Intervju lokal riksdagskandidat Johannes Salo (S) – Från Roslagen till riksdagen

Iår är det val till riksdagen och allas röster ska forma morgondagens Sverige. Hur ska vårt land styras de kommande fyra åren? Hur kommer det förändras inom alla tänkbara områden som ekonomi, välfärd, trygghet, skola, vård och klimat.

Vi träffar Johannes Salo, boende mitt i kommunen i Lohärad och Socialdemokraternas lokala kandidat från Norrtälje kommun till riksdagen i årets val.

Varför kandiderar du till riksdagen?

Med uppväxt i arbetarklassen, med far som elektriker och mor som registrator, på landsbygden här i Roslagen har jag upplevt ett samhälle med tydliga ekonomiska klyftor, mellan de som har och inte har. Jag har haft en trygg och bra uppväxt, men det finns mycket att göra för att skapa ett jämlikare samhälle. För alla ska få samma förutsättningar att lyckas i vårt land, oavsett vart man bor eller hur stor familjens plånbok är. Där är vi tyvärr inte idag, med ekonomiska klyftor som ökar år för år. Det är inte rimligt att en VD tjänar över 70st arbetarlöner varje månad.

Jag vill vara en kandidat som säkerställer att landsbygden, bruksorter och mindre städer hörs i de nationella besluten – vi ska inte glömmas bort. Det handlar om rättvisa. Jag och S vill se ett Sverige där vi har schysta löner, en trygg välfärd och ett samhälle där alla kan känna sig trygga, oavsett storstad eller bruksort. Trygghet ska inte vara en klassfråga, och ekonomisk ojämlikhet ska inte avgöra ens livschanser. Jag kandiderar för att vara en röst från och för Roslagen, för att bidra till ett Sverige som håller ihop. Det är dags att ta Roslagen in i riksdagen!

Vad har S för förslag för att förbättra Hallstavik och Häveröbygden i stort?

En av de större förbättringarna vi socialdemokrater vill göra är att ta bort karenssdagen. Faktum är att dagens karenssystem slår hårt och orättvist mot hederliga industriarbetare, sjuksköterskor, omsorgspersonal, lärare, poliser, butikspersonal, exakt alla som inte kan ta med jobbet hem om man är lite krasslig. Ska en sjuksköterska som är förkyld behöva välja mellan att förlora en tusenlapp i inkomst eller riskera att smitta kollegor och patienter? Där vill vi socialdemokrater sätta stopp för dessa omoraliska val – val ingen ska behöva ställas inför. Vi i S är tydliga: Bort med karensen!

Vi vill också stärka hushållens vardagsekonomi. För det första vill vi höja barnbidraget, särskilt i dessa tider med ökade levnadskostnader. Vi vill också höja studiemedlen (CSN), så att fler unga kan studera vidare utan att behöva ta orimligt stora lån eller arbeta så mycket vid sidan av studierna att utbildningen blir lidande. Samtidigt hand-

"Sverige står inför viktiga vägval. Efter år av ökade klyftor och nedskärningar i välfärden behövs en ny riktning."

lar ekonomisk rättvisa om hur vi finansierar välfärden. Vi vill ha ett rättvist skattesystem där de med allra största inkomsterna bidrar lite mer. Därför säger vi nej till fortsatta skattesänkningar för de rikaste, och ja till satsningar på välfärd, trygghet och jobb i hela landet. Politiken ska minska klyftorna – inte stärka dem.

Mer specifikt för Hallstavik och Häveröbygden vet vi att trygghetsfrågorna är viktiga. Vi var det enda partiet som tydligt stod upp förra året för att bevara polisstationen i Hallstavik, något som SD-regeringen la ned. Om man menar allvar med att tryggheten är en av de viktigaste samhällsfrågorna stänger man inte polisstationer. Får jag chansen att komma in i riksdagen vill jag göra allt jag kan för att se till att polisstationen återöppnas! En närvarande polis är en enorm trygghetsförstärkning. För om vi Socialdemokrater hade fått styra den här mandatperioden, då hade vi stoppat SD-regeringens nedläggningar av närpolis i hela Sverige! Det hade inte ens varit på kartan.

Vad gör Hallstavik och Häveröbygden så speciellt?

Hela Häveröbygden och Hallstavik ligger mig väldigt varmt om hjärtat. Dels för att jag har många vänner och familj som bor här, dels för att det är en bygd med stark gemenskap och stolthet. Jag är till och med döpt i Häverö kyrka, så bandet är både personligt och djupt rotat. Det här är en plats där människor ställer upp för varandra! Sen som motorsportfantast är man dessutom extra stolt över att ha ett speedwaylag i sin egen kommun – heja Rospigarna!

Varför ska man rösta på Socialdemokraterna i riksdagsvalet?

Sverige står inför viktiga vägval. Efter år av ökade klyftor och nedskärningar i välfärden behövs en ny riktning. Vi behöver en regering som sätter vanligt folk först och som tar ansvar för att hela landet ska fungera. Socialdemokraterna står för en politik som bygger trygghet i vardagen, med fler jobb, en stark välfärd och ett samhälle där människor kan känna framtidstro. Trygghet handlar både om att ha råd att leva på sin lön och om att veta att välfärden och staten finns där när man behöver hjälp – i skolan, i vården, i omsorgen och i rättsväsendet. Vi vill se ett Sverige som håller ihop, där vi minskar klyftorna och där ingen lämnas efter. Vi vill bygga ett rättvist, tryggt och sammanhållet Sverige – nu och för framtiden!

Johannes Salo
Riksdagskandidat

Nicklas Nilsson

Fastighetsanställdas Förbunds medlemmar arbetar i verksamheter som är knutna till eller sköter om fastigheter.

Till exempel privata, allmännyttiga och kooperativa bostadsföretag. Det är också städare, fastighetsskötare anställda i entreprenadföretag och i egen regi. Fönsterputsare och Folkets Hus-personal. I Fastighets finner du också yrken som områdes- och kvartersvärdar, elektriker, rörläggare, vvs-arbetare och sanerare. Du hittar också anställda vid golfbanor och inom hästnäringen.

"Vi måste sprida vår syn på demokrati genom att börja där vi står, för att ta gemensamma enande steg mot mer demokrati på alla nivåer. Verkligen demokratisk frihet för oss arbetare kan endast nås med den kollektiva styrkan vi uppnår gemensamt."

Det finns en grundläggande fördom om det arbete som Fastighets medlemmar gör. Den är att det handlar om att skapa trivsel. Det är bara en bieffekt. Många fastigheter och anläggningar och dess verksamheter skulle stanna, gå sönder och få permanenta skador utan våra medlemmars arbete.

Kort sagt utför våra medlemmar några av samhällets viktigaste arbeten.

Utmaningarna

Tyvärr har vi inte kommit så långt att samhället självt tycker det. Många av våra medlemmar inom städ tvingas arbeta deltid, närmare 42 procent har inte tillräckligt många timmar på sitt schema för att komma upp i heltid. Det skapar en stark ekonomisk stress och en ständig jakt efter fler timmar.

Vi driver på för att skapa en mer enhetlig och förutsägbar städbransch, genom att göra det olönsamt att bedriva en dålig verksamhet.

Inom fastigheter är utmaningarna annorlunda. Där håller AI på att göra intåg i skötseln av husens ventilation och värme. Våra medlemmar står redo för det, men vi behöver verkligen säkerställa att kompetensutvecklingen sker på ett systematiskt sätt. Det måste märkas i lönekuvertet att man tar steget mot ny teknik.

Inom hästnäringen, en av förbundets nyaste branscher, ser vi de låga lönerna, den riskfyllda arbetsmiljön och den skeva maktbalansen som de största utmaningarna.

Inom golfen är säsongsarbetet en utmaning. Det är svårt att försörja sig och skapa kontinuitet när verksamheten inte är i gång på samma sätt under vinterhalvåret och klimatförändringarna gör också att gräset blir mer oberäkneligt och svårare att sköta.

Politiska önskemål

Förutom att vi önskar att regeringen blir vänligt inställd mot fackföreningar och ger tusan i vår a-kassa och våra skyddsombud, skulle vi önska ett större grepp mot den svarta ekonomin. Det är den många politiker beklagar sig över, men som inte tycks vara så intressant att agera mot.

I kampen mot arbetslivskriminalitet och människohandel lyfts ofta fram att oseriösa arbetsgivare och kriminella måste åtalas. För att det ska vara möjligt behöver dock polisen tillräckligt med information om brottet, så att bevis kan säkras.

Det är ofta svårt då den som utsätts inte har så starka motiv att prata med myndigheter. Man är helt medveten om att arbetsgivaren har mycket makt över deras rätt att vistas i Sverige, något som oftast väger tyngst i slutändan.

Där måste politiken kliva fram. Vi kan inte göra det själv. Det är inte en facklig fråga att utreda brott. Det är politi-

ken genom Polisen som måste hålla vår arbetsmarknaden från trafficking och på så sätt motverka att människor utnyttjas.

Våra erfarenheter från de senaste fyra åren

Under Tidöregeringen har några beslut fattats, som varit i vår favör. Bland annat har lönegolvet för arbetskraftsinvandring höjts från 13 000 kr per månad till 80 procent av medianlönen. Det löser ingen kriminalitet, förövare struntar i regler. Men det har varit en fråga om politiska signaler, att vi som samhälle inte accepterar att någon arbetar för 13 000 kr i månaden, oavsett vilket land de kommer ifrån.

De allra flesta besluten som Tidöregeringen har fattat har varit fientliga mot facken. Det är Sverigedemokraterna som driver på för att angripa hela arbetarrörelsen. Bland annat har de utrett hur skyddsombuden kan "tas över" av staten, vilket är en mycket kraftig attack på vårt självbestämmande som facklig organisation, och ett ifrågasättande av föreningsdemokratin. Därutöver har ett stort antal förslag tagit sikte på civilsamhället och kulturen och demokratin.

Slopade föreningsstöd, slakt på studieförbund, nedlagd kulturpolitik. Tidningsdöd och regeringslojalt SVT. Minskad budget för universiteten. Förstatligat eller korrupt bistånd. Angiverilagar, näringsförbud för oppositionen. Tillbakadragna medborgarskap.

Allt detta måste sättas i ett sammanhang. Tidöregeringen vill rulla tillbaka allt som folkrörelserna åstadkom under 1900-talet.

Avslutning

Fastighets är ett litet förbund med stort hjärta. Vi är 26 000 medlemmar. Men vi alla står inför ett existentiellt demokratiskt hot - demokratin är hotad på flera nivåer - inte bara hos oss utan även i Europa och världen. Vi måste sprida vår syn på demokrati genom att börja där vi står, för att ta gemensamma enande steg mot mer demokrati på alla nivåer. Verklig demokratisk frihet för oss arbetare kan endast nås med den kollektiva styrkan vi uppnår gemensamt.

Politiker kommer och går. Demokratin bor i oss. Vi måste bara organisera den ordentligt.

Tack för att du läste!

Nicklas Nilsson

Ordförande, Fastighets

Att vara flykting innebär att lämna sitt hem, sin familj och sitt land i jakt på säkerhet och en bättre framtid.

En resa präglad av utmaningar och motstånd.

Har svenskarnas hjärta blivit svalare? När man rör sig bland folk och lyssnar på snacket runt fikabordet hör man något som får hjärtat att bli ledset. Folk som man tyckte alltid var schysta pratar illa om dem som sökte skydd i vårt fina land. Man kallar dem flyktingturister och tror stenhårt på att allt är fejk och att de som flyr och söker skydd bara vill tjäna pengar och är kriminella.

Att vara flykting innebär att lämna sitt hem, sin familj och sitt land i jakt på säkerhet och en bättre framtid. Det är en resa fylld av osäkerhet, rädsla och hopp. Beslutet att lämna sitt hem är ofta svårt och hjärtskärande. Oftast har man inte ens tid att ta med sig mer än bara några få fotografier som påminner om tiden när man var lycklig och bilder på de man kanske har lämnat där hemma. Att lämna sitt hem innebär också att överge sitt sociala nätverk, sina kulturella rötter och sin identitet.

Flyktens väg är sällan enkel. Flyktingar konfronteras med faror som långa vandringar genom ogästvänliga terränger, riskfyllda båtfärder över hav och gränskontroller där de kan mötas av fientlighet och utvisning. Många flyktingar förlorar sina nära och kära under vägen, och de utsätts

"Nej, jag tror inte att det svenska hjärtat har svalnat! Folk är bara manipulerade av alla falska nyheter som oseriösa politiker sprider."

inte så sällan för sjukdomar, svält och fysisk skada.

För de som lyckas nå ett flyktingläger, är förhållandena ofta svåra. Lägre kan vara överfullt, med begränsad tillgång till rent vatten, mat och medicinsk vård. Hygieniska förhållanden är ofta undermåliga, vilket leder till spridning av sjukdomar. Flyktingar måste ofta vänta i årtal innan de får en chans att återetablera sig i ett nytt land.

Att börja ett nytt liv i ett främmande land medför sina egna utmaningar. Språkbarriärer, kulturella skillnader och diskriminering kan göra integrationen svår. Många flyktingar möter svårigheter med att hitta arbete, bostad och utbildning. Deras tidigare yrkeskvalifikationer kanske inte erkänns, vilket leder till att de tvingas ta lågkvalificerade jobb.

Social isolering är en annan stor utmaning. Flyktingar kan känna sig utanför samhället de har kommit till, och det kan vara svårt att etablera nya sociala nätverk. Psykologiska trauman från deras upplevelser kan också påverka de-

ras mentala hälsa, vilket gör det ännu svårare att anpassa sig till den nya miljön.

Trots alla utmaningar visar många en otrolig energi och styrka. Deras berättelser om uthållighet, stark vilja och hopp att etablera sig i det nya landet är inspirerande. Med rätt stöd och möjligheter kan flyktingar bidra positivt till deras nya samhällen, berika kulturen och ekonomin med sin erfarenhet och kunskap.

Att vara flykting är inte lätt. Det är en resa fylld av utmaningar, från flyktens början till försöken att integrera i ett nytt samhälle. Genom att öka medvetenheten och stödja flyktingar kan vi hjälpa till att lindra deras bördor och ge dem en chans till en bättre framtid. Deras motståndskraft och styrka är en påminnelse om människans förmåga att övervinna även de mest svåra hinder.

Att ta emot en människa i nöd och erbjuda den värme och ett hem är det finaste ett land kan göra. Stänger vi vårt land som Sverigedemokraterna vill göra och som de andra partierna försöker anpassa sig till för att behålla några få röster är ett svek mot mänskligheten och humanismen. De flesta människor som söker skydd i vårt fina land är skötsamma. De fåtal ruttna ägg ska inte vara orsak till att vi drar alla efter samma kam. Det vårt land borde vara bättre på är integrationspolitik. Den rådande är ineffektiv och förödande. Den stimulerar bara rasismen och nationalismen.

■ KOMMER DU RÖSTA?

ELIN KOSON - Pappers

Jag kommer att rösta i valet för att det är viktigt för framtiden. För mig är frågor om pension och sjukvård viktiga. Vi i min generation vet att vi kommer att behöva jobba länge för att få en bra pension men det är inte hållbart. Sjukvården skulle kunna bli mycket bättre med kortare köer och bättre arbetsmiljö. Jag vill också att man ska få sjukpenning för alla dagar.

Nej, jag tror inte att det svenska hjärtat har svalnat! Folk är bara manipulerade av alla falska nyheter som oseriösa politiker sprider. Jag kan inte acceptera att landet, som har utvecklat den finaste demokratin i världen och den sociala tryggheten, kan vända ryggen till solidariteten.

Aleksandar Srndovic

Att den radikala nationalismen som SD står för och den nazistiska och fascistiska läran växer så snabbt i Centraleuropa och Norden finns ingen tvekan. De är på frammarsch och vi har facit om hur slutresultatet blir om de lyckas.

JIMMY CARLSSON - Pappers

Att rösta är ett sätt att påverka samhället och ta ansvar för demokratin i Sverige. Genom att välja vilka som sitter i Riksdagen kan jag påverka beslut om skola, vård och klimat.

För mig är vinster i välfärden och energipolitiken viktiga frågor. Att rösta är både en rättighet och en möjlighet att forma framtiden.

ANSVARIG UTGIVARE:

Pappers avd 68

NÄSTA NR:

Mars 2026

OMSLAGSBILD

Aleksandar Srndovic

REDAKTIONEN:

Aleksandar Srndovic

Anders Lidén

Carita Holmberg

Emma Sjögren

Roger Berglund

KONTAKT:

Pappers avd 68

Hallsta Pappersbruk

763 81 Hallstavik

0175 26 390

www.avd68.com

